

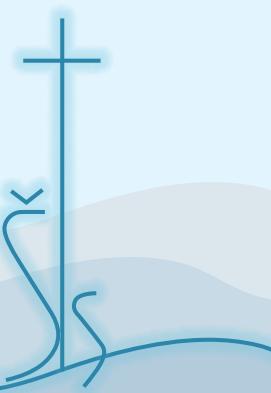

God. 2023./LIII.

Br. 2/209

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevaka – Split, Lovret

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevaka – Split, Lovret

God. 2023./LIII.

Br. 2/209

Sadržaj

Riječ uredništva.....	3
Riječ provincijske predstojnice	5

IZ PROVINCIJALATA

Provincijski plan 2023.-2028.	6
Članice provincijskih vijeća 2023.	7
Obavijesti	8

ZBIVANJA I OSVRTI

Susret odgojiteljica i provincijskih predstojnica	10
O devetnici u čast svetoga Dujma	11
Sklad je ljepota.....	11
50. obljetnica djelovanja sestara na Ksaveru.....	14
Prigodna homilija	16
Susret sestara s privremenim zavjetima.....	18
Put mi kaži kojim ću krenuti	19
Opet smo zajedno	20
Godišnji susret redovnica.....	22
Susret u Lužnici.....	22
Riječi tvoje, Gospodine, duh su i život	24

Jubileji redovničkog života.....	25
Radost susreta s Bogom i ljudima	25
S. Krescencija Domazet.....	28
S. Ljubomira Kustura.....	29

JEKA IZ AFRIKE

Sve ima svoje vrijeme	31
Slavljen budi, moj Gospodine	32
Redovnički zavjeti i izazov globalizacije.....	33

NAŠI POKOJNICI

S. M. Judita Čovo.....	35
Izrazi sućuti.....	37
Sestre naše Družbe	39
Rodbina sestara.....	39
Zahvale.....	39

LIST DRUŽBE

Generalna kuća.....	43
Mariborska provincija.....	45
Splitska provincija	47
Misija u Demokratskoj Republici Kongu.....	49
Lemontska provincija.....	51
Mostarska provincija	53
Argentinsko-urugvajska provincija	55
Bosansko-hrvatska provincija	57
Paragvajska provincija.....	59
Rimska regija	61
Život – poslanje – svjedočenje	63
Mala škola u Varešu	64

Riječ uredništva

O proslavi svetkovine naslovnika naše Provincije, predajemo vam drugi broj ovogodišnjih Odjeka.

Iz redovitih rubrika našeg provincijskog glasila izdvajamo prilog o proslavi polustoljetnog djelovanja naših sestara u samostanu franjevaca trećoredaca na Ksaveru. Tu su i osvrty na susrete koji redovito šire naše vidike i oplemenjuju našu svakodnevnicu, čineći da iz uzajamnog darivanja iznikne nešto novo i za naš redovnički život korisno. I ove godine naše sestre jubilantkinje slave visoke obljetnice redovničkog života. Uz izvješće sa slavlja donosimo i dva portreta slavljenica.

Kao i uvijek, sa zanimanjem pratimo ritam redovničkog života u Africi čitajući izvješća iz Misije, dok u Listu Družbe osluškujemo bilo šire nam Zajednice.

Naše životne suputnike koji su zemaljsku stazu zamijenili nebeskom sa zahvalnošću nosimo u našim sjećanjima i molitvama do susreta u vječnosti.

U predstojećim danima ljetne *utihe, blago i ponizno* Srce, bilo nam utoчиšte, rashlada duha i put prema osobnom unutarnjem ravnovjesu i međusobnom skladu.

Vaše sestre iz Uredništva

Riječ provincijske predstojnice

Drage sestre!

U ozračju svetkovine Presvetog Srca Isusova, slaveći jubileje redovničkog života naših sestara, razmišljamo iznova o pozivu kojem smo se odazvale. Milosno je to vrijeme koje nas vraća u mladost, na početke redovničkog života te čini da ponovno osjetimo radost doživljenu prigodom početka novicijata i polaganja redovničkih zavjeta. Bilo da obilježavamo vlastite jubileje ili proživljavamo radost redovničkih jubileja sestara, ovo nas vrijeme sjeća na sve milosti koje smo osjetile na životnim putevima dok se u našoj nutrini bude osjećaji zahvalnosti prema svima koji su nas svojim molitvama, primjerom i savjetima pratili.

Život naše Provincije satkan je od svih proživljenih radosti, uspona i padova, molitava i zahvala svake pojedine sestre. Svaki trud, molitva, mala djela ljubavi, očitovanje blagosti i međusobnog prihvaćanja doprinose ostvarenju zajedničkog nam poslanja širenja kraljevstva Božjeg i svjedočenja njegove ljepote. Ukoliko se na putu trajnog nastojanja oko dobra umorimo, oslanjanje na Presveto Srce Isusovo donijet će nam novu svježinu i polet. I onda kad, udaljavajući se od poniznosti, svoje uspjehe pripisujemo vlastitoj zasluzi, Presveto Srce nas podsjeća da svaka sreća s njim počinje i završava.

Nalazimo se pred slavlјem Redovitog vrhovnog kapitula. Molimo da se vrši volja Božja te *da želimo što je njemu milo*. Na početku drugog stoljeća naše Provincije zajedno sa sestrama

cijele Družbe započet ćemo novo šestogodište. Vjerujem da smo u osobnim i zajedničkim molitvama Bogu predale budućnost naše Družbe.

Ukoliko se na putu trajnog nastojanja oko dobra umorimo, oslanjanje na Presveto Srce Isusovo donijet će nam novu svježinu i polet. I onda kad, udaljavajući se od poniznosti, svoje uspjehe pripisujemo vlastitoj zasluzi, Presveto Srce nas podsjeća da svaka sreća s njim počinje i završava.

Uspoređujući prijeđeni put i aktualni trenutak u kojem se kao Provincija nalazimo, vidimo da se okolnosti, izazovi i prilike mijenjaju. Nekadašnju materijalnu neimaštinu zamijenili su drugi oblici siromaštva. Nasuprot prijašnjem nedostatku životnog prostora i velikom broju zvanja danas smo prisiljene razmišljati o gašenju pojedinih zajednica. Pomanjkanje novih duhovnih zvanja obilježava vrijeme u kojem živimo. No krize, kojima sadašnji

trenutak obiluje, uvijek su rađale nove poglede i nove prilike. Kako bi se iznašli prikladni načini djelovanja potrebno je najprije zastati i podrobno upoznati sadašnje stanje u našim zajednicama te opće stanje redovništa i prilike u svijetu.

Redovništvo koje je u otvorenosti Duhu, tihim i ustrajnim služenjem, u svakom vremenu znalo odgovoriti na potrebe čovjeka, pozvano je to činiti i danas. Na nama je da se otvorimo i sve predamo Providnosti. Ako nam je do sada Božja *riječ bila svjetiljka na stazi kojom koračamo* (usp. Ps 119,105) možemo i danas s pouzdanjem hoditi u njezinoj svjetlosti, vjerujući kako će nas poslušnost riječi dovesti do trajnog mira kojeg želimo sebi i drugima. Stoga Gospodinu, gospodaru povijesti, povjerimo sadašnji trenutak i predstojeći Kapitul moleći da se u svemu vrši njegova volja.

U molitvama sjedinjena s vama, želim vam mir i dobro!

s. Lidija Bernardica Matijević

IZ PROVINCIJALATA

Br. 81/2023

Split, 25. svibnja 2023.

Svim sestrama Provincije

Predmet: **Provincijski plan 2023.-2028.**

Drage sestre!

Dostavljamo vam Provincijski plan *Hvalimo i blagoslivljajmo Gospodina!* za razdoblje od 2023. do 2028. godine. Plan je pripravilo Povjerenstvo za izradu Provincijskog plana, a odobren je 6. svibnja 2023. na 15. sjednici Provincijske uprave.

Živimo u razdoblju obilježavanja 800. obljetnice velikih događaja iz života sv. Oca Franje. Obljetnice će biti obilježene u franjevačkim obiteljima po cijelom svijetu. Na razini naše zajednice Provincijski plan će nam dati smjernice za zajedničko i osobno djelovanje. Prisjetit ćemo se velikih događaja koji su našem Ocu Franji pokazali put za novi život. Odobrenje Potvrđenog pravila, primanje stigmi na La Verni, nastanak *Pjesme stvorova* i Preminuće poslužit će nam kao poticaj za djelovanje u Crkvi i svijetu, svjedočeći identitet školske sestre franjevke. Franjina unutarnja sloboda neka u nama ojača volju za neprekidnim traženjem mira u nama koji jedino može dati Bog.

s. Lidija Bernardica Matijević,
provincijska predstojnica

Članice provincijskih vijeća 2023.

Vijeće za duhovnost

- s. M. Petra Vučemilo, pročelnica
- s. Natanaela Radinović
- s. Marta Škorić
- s. Magdalena Višić

Vijeće za odgoj

- s. Nedjeljka Milanović L., pročelnica
- s. Ivka Piplović
- s. Luca Petrović
- s. Željka Čeko

Vijeće za apostolat

Sekcija za katehizaciju

- s. Tamara Bota, voditeljica
- s. Lidija Čotić
- s. Katarina Čotić
- s. Vjera Gulić

Sekcija za apostolat mlađeži

- s. Marija Matanović, voditeljica
- s. Antonela Malenica
- s. Filipa Smoljo
- s. Danijela Kovačević

Sekcija za glazbu

- s. Anita Perkušić, voditeljica
- s. Zorislava Radić
- s. Mirja Tabak

Sekcija za sakristansku službu

- s. Mirna Puljiz, voditeljica
- s. Agneza Masnić
- s. Miranda Mačina Škopljanač
- s. Vesna Lapenda

Sekcija za predškolski odgoj

- s. Sanja Stojić, voditeljica
- s. Helena Rašić
- s. Lucija Bilokapić
- s. Mirjana Puljiz

Sekcija za medicinsku i socijalnu službu

- s. Matija Drmić, voditeljica
- s. Dominika Grgat
- s. Tabita Protrka
- s. Marija Perpetua Kaša
- s. Jelena Lončar

Sekcija za domaćinske službe

- s. Božidara Kottek, voditeljica
- s. Davorka Knezović
- s. Zrinka Čotić
- s. Dragica Karlić

Sekcija za medije

- s. Rita Maržić, voditeljica
- s. Helena Rašić
- s. Lucija Bilokapić

Vijeće za misije

- s. Jasna Kasalo, pročelnica
- s. Božena Duvnjak
- s. Bonifacija Barun

Vijeće za gospodarstvo

- s. Mirjana Puljiz, pročelnica
- s. Maristela Bašić
- s. Silvana Klapež
- s. Anka Cvitković

Obavijesti

Međuprovincijski susret odgojiteljica i provincijskih predstojnica održan je 10. i 11. travnja 2023. godine u Zagrebu i Bjelovaru. Sudjelovale su sestre triju provincija hrvatskog govornog područja: Splitske, Mostarske i Sarajevske te sestre Mariborske provincije. Prvog dana na Jordanovcu razgovaralo se o redovničkom podmlatku u našim zajednicama. Drugog dana, nakon euharistijskog slavlja koje je u katedrali sv. Terezije Avilske u Bjelovaru predvodio bjelovarsko-križevački biskup mons. Vjekoslav Huzjak, predavanje na temu *Prepoznavanje zapreka za posvećeni život* održao je don Đulijano Trdić, rektor Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Splitu.

Premještaj s. Genoveve. S. Genoveva Milanović je zbog zdravstvenog stanja 20. travnja 2023. godine premještena iz našeg samostana u Zadru na bolesnički kat u provincijskom središtu na Lovretu.

Susret sestara s privremenim zavjetima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine održan je od 28. do 30. travnja 2023. godine u samostanu Milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu. Susret na temu *Sequela Christ: redovnički zavjeti* animirao je o. Srećko Rimac. Iz naše Provincije sudjelovale su s. Andjela Crnjac, s. Theresitte Nshobole Mufuliru i s. Gisele Chiruza Bachiyunjuze.

Treći međuprovincijski susret za odgojitelje i djelatnike zaposlene u predškolskim ustanovama, kojima su osnivači Školske sestre franjevke Splitske, Mostarske i Sarajevske provincije, održan je 20. i 21. svibnja 2023. godine u samostanu na Lovretu. Sudjelovalo je trinaest odgojiteljica uz tri sestre drugih redovničkih zajednica. Program radno-rekreativnog susreta pripremili su članice Sekcije za predškolski odgoj u suradnji s provincijskom predstojnicom s. Lidjom Bernardicom Matijević.

Susret provincijskih i vrhovnih poglavarica u organizaciji Povjerenstva Hrvatske redovničke konferencije za trajnu formaciju redovnika i redovnica, na kojem je sudjelovala i provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević, održan je od 21. do 23. travnja 2023. godine u Marijinom dvoru u Lužnici kod sestara milosrdnica. O temi *Imati i(lj) biti autoritet? Tko je tebe postavio nad nama?* (usp. Izl 2,14) govorio je opat Slavenske benediktinske kongregacije o. Jeronim Adam Marin, OSB iz samostana na Čokovcu.

Šestog dana devetnice u čast svetoga Dujma u splitskoj je katedrali Zbor lovrenskih sestara uzveličao euharistijsko slavlje liturgijskim pjevanjem. Nakon slavlja Zbor je, pod ravnanjem s. Mirje Tabak, imao koncertni nastup. Za orguljama su se izmjenjivali s. Lidija Bernardica Matijević i prof. Andro Čalo. Solo dionice pjevale su s. Ana Jukić i s. Andjela Crnjac.

Provincijski plan. Na 15. sjednici Provincijske uprave održanoj 6. svibnja 2023. godine usvojen je Provincijski plan *Hvalimo i blagoslivljamo Gospodina!*, za razdoblje 2023.-2028. godine.

Vijeće franjevačkih zajednica u RH i BiH održalo je 22. svibnja 2023. godine u Franjevačkom samostanu Male braće u Dubrovniku redovitu sjednicu na kojoj je sudjelovala i provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević.

Redoviti pohod sestrama. Tijekom mjeseca travnja provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević pohodila je sve zajednice naših sestara na području Republike Hrvatske.

Naše misionarke. S. Romana Baković doputovala je, u pratnji s. Erike Dadić, 16. svibnja 2023. godine u provincijsko središte na Lovret radi liječenja.

Susret redovnica koje vrše poslanje unutar samostana u organizaciji Povjerenstva za trajnu formaciju redovnica i redovnika Hrvatske redovničke konferencije, održan je od 26. do 28. svibnja 2023. godine u Marijinom dvoru u Lužnici. Iz naše Provincije sudjelovale su s. Davorka Knežović i s. Ljiljanka Marić. Izlaganje o temi *Božji spasenjski dolazak i čovjekovo 'danas'* sestrama je održala doc. dr. sc. s. Silvana Fužinato SCJ.

Hodočašće sestara s područja Split-sko-makarske nadbiskupije upriličeno je 27. svibnja 2023. godine. Na hodočašću Majci Božjoj u Krasnom, koje je predvodio nadbiskupijski delegat za redovnice fra Kristijan Stipanović, sudjelovalo je šezdesetak sestara, među kojima i deset sestara iz naših zajednica.

Susret biskupa Hrvatske biskupske konferencije i redovničkih poglavara i poglavarica Hrvatske redovničke konferencije na kojem je sudjelovala i provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević održan je 2. lipnja 2023. godine u Zagrebu. Na susretu se razgovaralo o sadašnjosti i budućnosti katoličkog odgoja u Hrvatskoj.

Državno natjecanje iz Vjeronauka. Nakon uspješnog plasmana na nadbiskupijskom natjecanju iz Vjeronauka, ekipa vjeroučenika iz Gimnazije Dinka Šimunovića u Sinju pod mentorstvom s. Natanaele Radinović, pozvana je, prema kriteriju

izvrsnosti, na Državno natjecanje koje je održano u Tuhelju, 8.-10. svibnja 2023. godine.

Provincijska vijeća. Na sjednici Provincijske uprave održanoj 9. i 10. lipnja 2023. godine, sukladno Statutu Provincije imenovane su članice provincijskih vijeća *na tri godine, s mogućnošću ponovnog imenovanja* (Statut, čl. 103).

Imenovanja. Na 16. sjednici Provincijske uprave održanoj 9. i 10. lipnja 2023. godine tajnicom Provincije imenovana je s. Milka Čotić.

S. Rita Maržić imenovana je 27. travnja 2023. godine članicom Povjerenstva za pastoral obitelji Zadarske nadbiskupije, na pet godina.

Članicom Povjerenstva za duhovna zvanja i ministrante Zadarske nadbiskupije ponovno je na petogodišnji mandat, 27. travnja 2023. godine, imenovana s. Daniela Kovačević.

Jubileji redovničkog života. Na svetkovinu Presvetog Srca Isusova, 16. lipnja 2023. godine, u provincijskom središtu na Lovretu svečano je obilježena 60. i 50. obljetnica redovničkog života naših sestara. Euharistijsko slavlje predslavio je fra Tomislav Šanko, provincial Provincije sv. Jeronima. Središnjoj proslavi jubileja prethodila je četverodnevna duhovna priprava u našem samostanu u Zadru koju je predvodio p. Mirko Nikolić, DI.

ZBIVANJA I OSVRTI

Susret odgojiteljica i provincijskih predstojnica

Međuprovincijski susret odgojiteljica i provincijskih predstojnica Školskih sestara franjevaka Krista Kralja održan je 10. i 11. travnja 2023. Sudjelovale su sestre hrvatskog govornog područja triju Provincija - Mostarske, Bosansko-hrvatske i Splitske, te sestre Mariborske provincije. Domaćin ovogodišnjeg susreta bila je naša Provinциja, a osmišljen je i realiziran u dva dijela.

Prvi dan susreta održan je u našem samostanu u Zagrebu, na Jordanovcu. Započeo je molitvom Devetog časa, nakon koje je nazočne sestre pozdravila s. Lidija Bernardica Matijević i prenijela pozdrave s. Klare Šimunović, vrhovne predstojnice. Posebno je izrazila radost što su ove godine uživo, a ne samo virtualno kao prošle godine, prisutne i sestre Mariborske provincije.

Pitanja vezana uz brojčano stanje zvanja u našim zajednicama, otvorenost naših

zajednica prema novim zvanjima i trajni odgoj bili su okosnica radnog dijela programa.

Drugi dan susreta nastavljen je u Bjelovaru. Započeo je slavljem sv. mise koju je predslavio mons. Vjekoslav Huzjak, biskup bjelovarsko-križevački. Nakon euharistijskog slavlja uslijedilo je predavanje don Đulijana Trdića, rektora Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Splitu, liječnika i specijalista dubinske psihologije, na temu *Prepoznavanje zapreka za posvećeni život*.

Posjetom Grkokatoličkoj katedrali, Pavlinskom samostanu i crkvi sv. Ane, Crkvi Sv. Križa i Samostanu sestara Bazilijanki u Križevcima zaključena su promišljana, pitanja i sagledavanja zajedničkih izazova u našim zajednicama. Nadati se da će sadržaj ovog dvodnevног susreta biti poticaj za nove iskorake.

s. Luca Petrović

O devetnici u čast svetoga Dujma

Zbor lovretskih sestara je u devetnici u čast svetoga Dujma zaštitnika grada pod Marjanom u splitskoj prvostolnoj crkvi sudjelovao u euharistijskom slavlju, animirajući liturgijsko pjevanje, a nakon toga je slušateljima podario koncert duhovne glazbe. Skladnim glasovima uzdignule su sestre duh slušatelja Gospodinu, o čemu saznajemo iz zapisa sudionice. S događajem se možemo pobliže upoznati uz priloženi prigodno tiskani Glazbeni raspored i predstavljanje povijesti Zbora školskih sestara franjevaka Presvetog Srca Isusova.

Sklad je ljepota

Šestog dana Dujmove devetnice u splitskoj katedrali Zbor lovretskih sestara, uz promjenjive dijelove, pjevaо je *Misu De Angelis* koju je povodom 150. obljetnice Družbe školskih sestara franjevaka (2019. g.) za troglasni ženski zbor obradio maestro don Šime Marović. Euharistijsko slavlje je predslavio katedralni župnik don Ante Mateljan. Meditativni ugodaj koji je budila glazba i otajstvena događanja na oltaru uzdizali su nam duše.

Nakon euharistijskog slavlja provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević predstavila je zajednicu, istaknuvši najvažnije odrednice povijesti naše Provincije. Koncert Zbora lovretskih sestara koji je uslijedio, skladom zvuka i riječi, pojavnosti i navještaja otvarao je um i grijao srca. Pomno odabrane skladbe: zborske, solo i kompozicija za orgulje učinile su koncert bremenitim raznolikom ljepotom. Zborom

je ravnala s. Mirja Tabak, a za orguljama su se izmjenjivali s. Lidija Bernardica Matijević i prof. Andro Čalo.

Zborsko liturgijsko pjevanje u samostanu na Lovretu seže od početka prošlog stoljeća. Od tada do danas, generacijama, mnoge su sestre bile članice Zbora. Bogu slavu i čast, a nama radost i ushićenje priuštile su ovom prigodom svojom izvedbom sestre - sopran: s. Ivana Džimbeg, s. Ivka Piplović, s. Zrinka Čotić, s. M. Petra Vučemilo, s. Andrea Nazlić, s. Anita Perkušić, s. Anđela Crnjac; I. alt: s. Animira Jurić, s. Milka Čotić, s. Senka Jenjić; II. alt: s. Maristela Bašić, s. Davorka Knezović, s. Ana Jukić i s. Lidija Bernardica Matijević; solistice: s. Anđela Crnjac i s. Ana Jukić.

Sklad je ljepota i blagoslov!

s. Izabela Tojčić

PRVOSTOLNA CRKVA SV. DUJMA
Srijeda, 3. svibnja 2023.
20 sati

KONCERT

„Zbor školskih sestara franjevki“

GLAZBENI RASPORED

1. Ave Maria, greg. napjev
2. Šime Marović: Zauvijek okrunjena
3. Heinrich Schütz: Oči sviju

*****

4. Ave Maria, offertorium
5. Ivan Lukačić: Benedic, Domine
6. Marcel Dupré: Il est ne le Divin Enfant, orgulje

*****

7. O filii et filiae
8. Šime Marović: Bratu protivnom vjetru

*****

Program izvodi:

ZBOR LOVRETSKIH SESTARA

SOLO: s. Andjela Crnjac, studentica III god. Instituta za crkvenu glazbu (4,5,6),

s. Ana Jukić (5)

Zborom ravna: s. Mirja Tabak

Orguljska pratnja: s. Lidiya Bernardica Matijević

UZ PROGRAM (Devetnica sv. Dujmu 2023.)

Zbor Školskih sestara franjevaka Presvetog Srca Isusova (Lovret Split) postoji od samog početka djelovanja zajednice u Splitu. Prva voditeljica glazbe u školi i liturgijskog pjevanja u samostanu (1913.-1947.) bila je s. Teodora Tomažić, jedna od prvih mariborskih sestara koja je došla u Split. S. Teodoru je naslijedila, glazbeno vrlo darovita i akademski obrazovana, s. Agneza Marinković. Koliko se u Zajednici pridavala važnost glazbenom odgoju, govori i činjenica da su sestre već po dolasku u Split, posuđenim novcem kupile glasovir kako bi pripravnice za redovnički život i djecu iz grada Splita poučavale sviranju, kao što su na posudbu gradile samostan i Domaćinsku školu na Lovredu. U vrlo oskudnim životnim uvjetima, 1969. godine kupile su tamburaški orkestar za samostanski podmladak, a 1975. godine za lovretsку kapelu nabavljene su nove orgulje iz opusa talijanske tvrtke „Gustavo Zanini“.

Od samih početaka u Zajednici se njegovalo liturgijsko pjevanje, a osobito kroz liturgijsku obnovu u vremenu nakon II. vatikanskog sabora. Sedamdesetih godina 20. st uводи se za sve kandidatkinje i novakinje obveza pouke u liturgijskoj glazbi i u sviranju glasovira. Mlade sestre, darovitije za glazbu, upućivalo se na daljnju izobrazbu u glazbi i to pod budnim okom predstojnika Instituta za crkvenu glazbu, mo fra Andelka Milanovića. Tako je od osnutka Instituta za crkvenu glazbu „Albe Vidaković“ u Zagrebu, tj. od 1964. godine, studij crkvene glazbe na Institutu završilo 17 sestara, a akademiju za crkvenu glazbu u Rimu i Regensburgu po jedna sestra.

Zbor lovretskih sestara, u skladu sa smjernicama II. Vatikanskog sabora, njeguje gregorijansko pjevanje, polifoniju, pučku popijevku. U skromnom ali vrijednom repertoaru Zbora nalaze se Mise i liturgijske skladbe i domaćih i stranih autora. Naglasak se ipak stavlja na hrvatsku glazbenu baštinu (Vidaković, Županović, Leščan, Klobučar, Marović i dr.) Zbor, uz redovna nedjeljna i blagdanska slavlja, uz pomoć sestara s obližnjih župa, aktivno sudjeluje u izvanrednim samostanskim slavljima, predstavljanjima, proslavama raznih obljetnica po župama u Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni i Hercegovini, te u hrvatskim katoličkim misijama u Njemačkoj. Za Zbor lovretskih sestara, u prigodnim slavljima, brojne skladbe uglazbio je mo don Šime Marović.

Voditeljica zbora, s kraćim prekidima, od 1989. godine je s. Mirja Tabak, a orguljašica od 2004. je s. Lidija Bernardica Matijević.

50. OBLJETNICA DJELOVA

Dana 23. travnja 2023. godine obilježena je 50. obljetnica djelovanja sestara u samostanu franjevaca trećoredaca glagoljaša na Ksaveru u Zagrebu. Premda se vrjemenska mjera polustoljetne prisutnosti sestara na Ksaveru navršila 2022. godine, s obilježavanjem se čekalo zbog objektivnih razloga. Tako se obilježavanje sestrinskoga jubileja polustoljetnoga ostvarilo u godini kad franjevci na Svetom Ksaveru otvaraju svoj stoljetni. Na jubilejskom događaju, uz euharistijsko slavlje i prigodni program u samostanskom okruženju u organizaciji braće franjevaca trećoredaca, sestrama naše Provincije pridružile su se i sestre drugih zajednica s područja grada Zagreba.

Proslava zlatnog jubileja započela je svečanim nedjeljnim euharistijskim slavljem u crkvi sv. Franje Ksaverskog u zajedništvu sa župljanima i sestrama drugih redovničkih zajednica s područja grada Zagreba. Slavlje je predvodio provincijal Provincije franjevaca trećoredaca glagoljaša fra Ivo Martinović u koncelebraciji s gvardijanom samostana na Ksaveru fra Zvonimirom Brusačem i ostalim svećenicima ksaverske zajednice. Svečanosti i ljepoti euharistijskog slavlja doprinio je skladnim pjevanjem Zbor lovretskih sestara pod ravnanjem s. Mirje Tabak.

U prigodnoj homiliji fra Ivo je nagnasio kako je vjera vodila sestre tijekom njihovog polustoljetnog djelovanja nadahnutog ljubavlju prema Bogu i čovjeku. .... svjedočenje vjere očitovalo se u svemu onome što su, kao sestre i majke, činile u samostanu za nas franjevce i u župi za vas, dragi vjernici – istaknuo je fra Ivo, izrazivši zahvalnost sestrama za požrtvovo i ustrajno služenje. Na kraju misnog slavlja prigodnu riječ uputila je provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević. Osvrćući se na prijeđeni put, zahvalu u ime cijele Zajednice izrazila je riječima: *Ovo je trenutak u kojem s poštovanjem zahvaljujem svakoj pojedinoj sestri koja je svoj posvećeni život darovala ovoj zajednici. Također zahvaljujem braći franjevcima koji su prepoznali i cijenili bogatstvo prisutnosti naših*

NJA SESTARA NA KSAVERU

sestara u samostanskom životu i pastoralnom radu. Treća zahvala upućena je vama, župljanimi koji ste sa sestrama dijelili značajne trenutke u svom životu: od krštenja do sprovodnih obreda. Na kraju, znamo da za svaki doživljeni sklad trebamo zahvaliti Bogu kojem je sve moguće. Zahvala Bogu na prvom je mjestu jer On je u

korijenu svega, početak i svršetak, Alfa i Omega.

Nakon euharistijskog slavlja proslava je nastavljena prigodnim programom u samostanskoj dvorani gdje smo putem riječi i slike zavirili u djeliće stvarnosti proteklih pet desetljeća redovničkog suživota braće i sestara na Ksaveru. Svagdane i blagdane,

velike i male brige i radosti sestara na Ksaveru približila nam je s. Božidara Kottek čitanjem odabranih zapisa iz ksaverske Kronike.

Prve sestre na Ksaver su došle na molbu otaca trećoredaca i odobrenjem Provincijske uprave 1972. godine. U početku, u skromnim uvjetima u samostanu djeluju dvije sestre brinući o domaćinstvu. Kasnije sestre preuzimaju uređenje crkve, župnu katehezu i vođenje liturgijskog pjevanja. Tijekom pedeset godina na Ksaveru je, vršeći različite

službe, djelovalo trideset i sedam sestara. Sa zahvalnošću smo se prisjetili svih sestara koje su svojim djelovanjem pomogle ispisati polustoljetnu povijest, a nazočnim sestrama koje su služile i onima koje još uvijek služe na Ksaveru uručena je zahvalnica i dar braće franjevaca. Prigodni program u samostanskoj dvorani oplemenio je glazbenim točkama Zbor lovretskih sestara.

Radost zajedništva nastavili smo dijeliti u samostanskoj blagovanoći za zajedničkim stolom uz pjesmu, prigodne riječi zahvale i ugodno druženje.

Kućama smo otišli srca zahvalna na živom zajedništvu, radosti i poštovanju Franjinih kćeri i sinova o kojem svjedoči i zapis sa sjednice Provincijskog vijeća od 9. travnja 1973. godine Br. 60/1973., za mandata provincijala o. Marijana Šegulje:

Provincijalno vijeće izražava posebnu zahvalnost upravi Školskih sestara franjevki na Lovretu u Splitu, a osobito provincijalnoj glavarici s. Serafiki Balajić za dolazak dviju sestara u samostan sv. Franje Ksaverskog. Tim više što je to i za provinciju Školskih sestara velika žrtva, ali su pri tom bili odlučujući razlozi apostolata, jer se na Ksaveru nalaze naši bogoslovci, budući svećenici. Skreće se pozornost svoj braći da imaju puno obzira prema sestrama koje rade u našim kućama ili suraduju u apostolatu. Posebno se moli oce gvardijane da savjesno ispunjuju sve obvezе od strane samostana prema sestrama. Ako se sestrama dade i nešto više od onoga što je ugovorom predviđeno, to će biti još uvijek ispod onoga što zaslužuju. Dok one vode računa o našim mogućnostima, poštenje od nas traži da budemo više štedljivi prema sebi nego prema njima.

s. Marina Fuštar

Prigodna homilija

Draga braćo i sestre, čuli smo riječ Božju koja nam danas u sva tri biblijska čitanja govori o vjeri u Krista uskrsnoga [Dj 2,14.22-33, 1Pt 1,17-21, Lk 24,13-25]. Glavna i najbitnija poruka evanđelja i naše vjere je Kristovo uskrsnuće. Ono je temelj i ovoga zahvalnog zlatnog jubileja djelovanja naših sestara franjevki koje su svoj vjernički i redovnički život temeljili i živjeli u svjetlu Kristovog uskrsnog poziva. Krist uskrsli bio je temelj njihovog poziva, života, rada i djelovanja.

Znamo da je naša vjera u Kristovo uskrsnuće koji put prožeta poteškoćama, sumnjama, nejasnoćama i pitanjima. Naša grešnost umanjuje tu vjeru. Kako je teško vjerovati u Krista uskrsnoga vidimo iz razgovora učenika na putu u Emaus, vidimo iz prošlonedjelnoga lika sv. Tome koji je rekao: *Neću vjerovati da je Isus uskrsnuo, dok ne stavim svoju ruku u mjesto njegovih rana.* Takvi smo mi jer smo usmjereni na ono materijalno, na ono ljudsko. Često ne možemo prihvati ono što je božansko, ne možemo prihvati da može biti nešto drugačije osim naših spoznaja, osim našeg iskustva, osim naše logike, osim našeg tvrdog srca. Isus pristupa učenicima i pita: *Što to putem pretresate, o čemu razgovarate?* Isus u našem životu nikada nije stranac, nego, možemo reći, da smo mi stranci jer ne prepoznajemo iskustvo njegove prisutnosti u našem životu. Tako je bilo i kod učenika, tako je i s nama. Isus je pored nas, njegova prisutnost je božanska. On je uvijek tu, tih, nemametljiv, miran, dolazi u našoj stvarnosti i pita nas, kao što je pitao učenike: *Što to putem pretresate, što je to u tvojoj stvarnosti, što te muči, što te opterećuje, kamo si usmjeren, kamo gledaš?* No mi često zaboravljamo na njegovu prisutnost i ponašamo se kao da ga nema.

To iskustvo Božje prisutnosti su kroz pedeset godina ovdje svjedočile naše sestre franjevke. Njihovo svjedočenje vjere u Krista uskrsloga je ono bogatstvo koje su one primile od Boga i nama davale, ne zato što smo simpatični, ne zato što smo zaslužili, ne zato što smo toga vrijedni. One su to činile jer su imale vjeru u Krista uskrsloga i ljubav prema njegovoj Crkvi i ljudima. Činile su to u samostanu za nas fratre, ali i za vas, dragi vjernici, dok su u vjeri poučavale djecu i pripremale ih za prvu pričest, za krizmu, dok su vodile pjevanje, zborove itd. Dok su vam svojim primjerom pristupale, otkrivali ste toplinu srca koje je drugačije, ali koje je usmjereno na čovjeka. I to je ono bitno, možemo reći, što Isus poručuje i nama danas.

I u ovom današnjem evanđeoskom izvješću o susretu učenika s Isusom na putu u Emaus to se odnosi na dvije ključne stvari: na ono što Isus govori i ono što učenici govore nakon susreta. Što Isus govori? O bezumni i srca spora da vjerujete! Bezuman i srca spora je čovjek ohol, pun sebe, koji ne dopušta da ga Bog dotakne, koji ne prihvata Božje djelovanje u svom životnom iskustvu, koji ne prihvata Isusovu poruku, a njegova je poruka ista kao i prije dvadeset stoljeća. On govori svoju poruku u pismima. Mi ju svaki dan slušamo, svake se nedjelje naviješta ne naša riječ, nego Božja riječ, Isusova riječ. Ona je stvarna riječ, ona je riječ koju Krist uskrsli daje ljudima. I ovo je ta riječ: Prepoznaše ga u lomljenju kruha, u euharistiji. Isus je jednako živ u euharistiji kao što je bio živ na Posljednjoj večeri, kao što je govorio učenicima na putu u Emaus koji su ga prepoznali u lomljenju kruha. Tako je jednako živ i u ovoj euharistiji. Njegova životnost je božanska. Prepoznat ćemo ju, ako joj se povjerimo poput učenika iz Emausa, kojima je srce gorjelo dok im je Isus govorio.

Srce koje gori je srce koje ljubi, koje ljubi čovjeka i koje ljubi Boga. Koliko puta je naše srce tvrdo, bezumno, sporo! Ne vjerujemo u svojim obiteljima: muževi ne vjeruju ženama, žene muževima, roditelji djeci, djeca roditeljima; i u našim redovničkim

zajednicama događa se koji puta tvrdoča, a potrebno je da srce voli; da ima ljubavi.

Školske sestre franjevke imaju zaštitnika – Isusa Krista. One su Provincija Presvetoga Srca Isusova. Drage sestre, Srce Isusovo je temelj ne samo vašeg života, nego i našeg života. Sjetimo se da je Isus govorio: ... *učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim.* Gdje ćemo ga naći? U njegovoj riječi, u njegovoj euharistiji, u njegovoj prisutnosti. Učenici su bili zabrinuti. Naše drage sestre franjevke – koliko ih se ovdje izmijenilo kroz ovih pedeset godina – uzdale su se u Krista uskrsloga i njegovom ljubavlju ispunjavale svoje duše.

Neka nam svima Gospodin po ovom slavlju podari snagu da ljubimo njega i ljudе oko sebe, da budemo svjesni da se naša vjera jača jedino u njemu; a svima nam je potrebna jakost vjere u stvarnosti u kojoj se osobno svatko od nas nalazi sa svojim životnim poslanjima, u zajednicama u obiteljima i u svijetu.

fra Ivo Martinović, TOR provincijal

Susret sestara s privremenim zavjetima

Od 28. do 30. travnja 2023. u samostanu Milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu, održan je susret sestara s privremenim zavjetima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Središnja tema susreta bila je *Sequela Christi: redovnički zavjeti*, a voditelj je bio o. Srećko Rimac OCD. Na susretu je sudjelovalo šezdesetak sestara.

Susret smo započeli zajedničkom molitvom Večernje i razmatranjem. Tijekom susreta ukupno smo imali četiri razmatranja putem kojih smo mogle obnoviti svoju posvećenost Gospodinu i sagledati kako dalje autentičnije živjeti redovničke zavjete. Življenje zavjeta daje nam čvrstu povezanost s Gospodinom, a ona omogućuje plodnost u sestrinskom zajedništvu i u poslanju duhovnog majčinstva. Zavjeti su dar Duha Svetoga. Nisu naše vlasništvo nego Božji dar Crkvi. Bog se služi nama redovnicama da posvjedoči svijetu ljubav koju nam je očitovao u Isusu Kristu, onom koji nas sve uzljubi i koji čezne biti s nama.

Zavjeti čistoće, siromaštva i poslušnosti usko su povezani. Dok god nismo autentični u življenju sva tri zavjeta u nama se ne može Isus slobodno nastaniti jer smo zarođeni nečim zemaljskim. Potrebno je, stoga neprestano moliti za milost obraćenja i

prihvaćanja onog što je protiv naše volje, čime se očituje ljubav koju nam je Isus posvjedočio. Ako istinski čeznemo za Bogom, On širi naše srce i daje milost da slušamo Njegovu volju i odreknemo se samih sebe. Isus je želio, ako je moguće, izbjegći smrt na križu no samo ako je to volja Božja. Mi smo također pozvane ovako moliti, jer onda neprestano živimo u pouzdanju u Boga, vjerujući da će nam u teškim situacijama pružiti svoju ruku.

Drugi dan susreta proveli smo u Srijemskoj Mitrovici koja je nekad bila jedno od važnih središta moćnog Rimskog Carstva (Sirmium). U Srijemskoj Mitrovici danas živi mali broj Hrvata, što u povijesti nije bio slučaj. Brojni su Hrvati protjerani s tog područja i ubijeni. Nakon raspada Kraljevine Jugoslavije Srijemska Mitrovica je pripala Vojvodini. Poznata je po velikom broju mučenika iz vremena Rimskog Carstva od kojih su najznačajniji: sv. Dimitrije, po kojem Mitrovica dobiva ime, sv. Anastazija koja je u Zadru poznata kao sv. Stošija i sv. Irenej.

U Srijemskoj Mitrovici razgledale smo ostatke najstarijeg kršćanskog sakralnog prostora iz 3. stoljeća, posvećenog sv. Dimitriju. Uz to, vidjeli smo i Carsku palaču,

lokalitet na kojemu se započelo s istraživanjem nekadašnjeg Sirmiuma, a otkriven je slučajno, prigodom pripreme terena za izgradnju stambene zgrade. Posljednji dan susreta slavili smo nedjelju svetu misu u đakovačkoj katedrali gdje smo zajedno svjedočile svoj poziv kroz govor i molitvu s pukom.

Zahvaljujem milosrdim sestrama sv. Križa na lijepom gostoprimstvu i srdačnosti.

Zahvaljujem Gospodinu na svim milostima kojima me obdario na ovom susretu jer sam doživjela radost zajedništva i duhovnu obnovu. Molim da nas sve i dalje prati na našem redovničkom putu, ohrabi one koje poziva da se ne boje predati u njegove ruke jer on će sve voditi ako mu se predamo.

s. Andjela Crnjac

Put mi kaži kojim ču krenuti

U poslijepodnevnim satima 28. travnja 2023. uputila sam se u Imotski na poziv s. Antonele Malenice koja djeluje kao vjeroučiteljica u školi i župi u Imotskom. Razlog dolaska je bila duhovna obnova za osmaše pod nazivom *Put mi kaži kojim ču krenuti*. Uz s. Antonelu bile su prisutne i dvije vjeroučiteljice koje predaju učenicima osmih razreda osnovne škole.

Okupili smo se u samostanskoj dvorani braće franjevaca, gdje nam je dobrodošlicu izrazio fra Zoran Kutleša, gvardijan i župnik franjevačkog samostana sv. Franje Asiškog. Upoznavši se kroz igru zamolili smo Boga da nas vodi kroz duhovnu obnovu i pomogne nam spoznati koji je to put kojim trebamo krenuti. Da bismo došli do pravog puta trebamo uključiti Boga u svoj život i moliti. Upitali smo se na početku tko je Bog za nas, ali isto tako i što Bog nije, jer često sliku svojih roditelja preslikavamo na Boga. Važno je to posvijestiti kako bi raslo naše povjerenje prema Bogu i kako bismo mu se mogli obraćati u molitvi. Uz prigodan video kojeg su snimili krizmanici mogli su uvidjeti što je i kakva treba biti molitva Oče naš.

Da bismo spoznali svoj put potrebno je prepoznati svoje talente i uvidjeti da neki tjelesni nedostatci nisu zaprjeka za razvijanje talenata. U prilog tome govore primjeri ljudi kojima život nije bio jednostavan, a uspjeli su svoje talente razviti.

S obzirom da se mladi kao osmaši nalaze na prekretnici života i predstojećem izboru za srednju školu, u radionici su bili ponukani razmišljati o sebi, o svojim talentima i onomu čime bi se u budućnosti željeli baviti. Radeći u skupinama osmislili su, a potom prikazali prispopodobu o talentima kroz kratki igrokaz, intervju i pjesmu. Bilo im je to jako zanimljivo. Također im je zanimljiv bio i poučan video o iskušenjima koja mladu osobu lako mogu odvesti na krivi put. Kako se to ne bi dogodilo veoma je važno rasti u dobru i razvijati se kao dobra osoba. U tom smjeru valja razvijati i talente. Talenti su dar i trebaju nas voditi do Boga, a ne samo do prolazne slave, što se danas mladima nerijetko, pod utjecajem društvenih mreža i medija, servira kao najvažnije. Susret smo završili igrom zajedništva.

Zahvalna sam Bogu na ovom susretu, s. Antoneli na pozivu i pomoći pri organizaciji, vjeroučiteljicama koje su sudjelovale te izrazile želju za još ovakvih susreta i, naravno, franjevcima koji su nam ustupili dvoranu.

Nadam se da će izrečene riječi poput posijanog sjemena jednog dana urođiti plodom.

s. Marija Matanović

Opet smo zajedno

U godini proslave 100. obljetnice osnutka Provincije Presvetog Srca Isusova Školskih sestara franjevaka, u Splitu je organiziran treći međuprovincijski susret za odgojitelje i djelatnike predškolskih ustanova kojima su osnivači Školske sestre franjevke Split-ske, Mostarske i Sarajevske provincije.

U stoljetnici postojanja Provincije okupile smo se 20. i 21. svibnja 2023. u samostanu na Lovrebu, odakle je sve započelo davne 1922. godine. Nas trinaest odgojiteljica iz Zagreba, Zadra i Kaštela Lukšića, uz tri sestre pripadnice drugih redovničkih zajednica, s radošću smo pratile program kojeg su pripremile članice Sekcije za predškolski odgoj Splitske provincije u suradnji s provincijskom predstojnicom s. Lidijom Bernardicom Matijević.

Nakon jutarnje okrjepe, u subotu 20. svibnja, uputile smo se prema antičkoj

Saloni, zanimljivom povijesnom lokalitetu smještenom sjeverno od Splita, u današnjem Solinu. Oduševile smo se kamenim ostacima antičke Salone, nekadašnje metropole rimske provincije Dalmacije. Uz povoljan zemljopisni položaj, na sredini istočne jadranske obale stvorili su se uvjeti za brz i nesmetan razvoj grada Salone, današnjeg Solina i okolnih mjesta koja su nas oduševila svojom ljepotom, posebno vegetacijom, koja se u ovo doba godine očitovala u punoj ljepoti.

Iz Solina smo se zaputile natrag prema Lovrebu gdje smo zajedno s fra Kristijanom Stipanovićem, župnikom Župe Gospe od zdravlja promišljale o prevažnoj ulozi vjerskog odgoja djece rane i predškolske dobi. Prije predavanja provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević je, uz pozdravnu riječ dobrodošlice, u kratkim crtama predstavila povijesni hod i nastanak

Provincije. Nakon izlaganja uslijedila je zajednička molitva i objed u samostanskoj dvorani, mjestu održavanja važnih susreta i događaja iz života Provincije. Naravno, trebalo je prošetati i splitskom rivom koja uvek ima *šta za reč*. Iz obilaska znamenitosti Splita ponijele smo dašak Dalmacije kao i posebno iskustvo boravka u samostanu.

U nedjelju, 21. svibnja sudjelovale smo u molitvi časoslova i svečanom euharistijskom slavlju zajedno sa sestrama u samostanskoj kapeli. Jedna je od djelatnica izjavila da se, slušajući pjevanje sestara, osjećala kao da je u raju. Nakon svete mise, doručka i riječi zahvale uputile smo se u Sinj, Svetište Gospe Sinjske. Župnik fra Antonio Mravak vratio nas je u prošlost i slavnu pobjedu nad Turcima, u Sinju davne 1715. godine. Pobjeda

je to izvojevana uz pomoć Majke od milosti koja nas svojim milim pogledom prati u naše nove životne pobjede i uspjeha. Posjetile smo i Muzej Sinjske alke gdje posebnu atrakciju predstavlja prikaz poznate alkarske povorke u prirodnoj veličini. Pri povratku u Zagreb obišle smo i jedinstveni križni put u prirodi, postavljen iznad magistralne ceste u Posedarju.

Pod gesmom visoke obljetnice Školskih sestara franjevaka u Splitu, *Nositeljice nade u svijetu*, prepune dojmova, zahvalne Bogu za toliko darovanih milosti i oslonjene na Gospodina, nastavljamo nositi nadu povjerenom nam djetetu, roditelju, Crkvi i narodu.

Magdalena Ivakić, *odgojiteljica*

Godišnji susret redovnica

Dana 27. svibnja 2023. godine organiziran je godišnji izlet-hodočašće redovnica koje djeluju u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Na hodočašću, koje je predvodio nadbiskupijski delegat za redovnice fra Kristijan Stipanović, sudjelovalo je šezdesetak redovnica, među kojima i deset sestara iz naše Provincije.

Ovogodišnje hodočasničko odredište bilo je Svetište Majke Božje od Krasna na Velebitu. U vedro i mirno svibanjsko jutro okupile smo se ispred crkve Gospe od zdravlja i autobusima se uputili prema odredištu, zajedno moleći i diveći se prirodnim ljepotama. U Svetište Majke Božje od Krasna stigli smo već oko 10 sati. Nakon kratke šetnje, zajedno s ostalim hodočasnica, u 11 sati slavile smo svetu misu koju je predvodio fra Kristijan Stipanović u koncelebraciji sa župnikom Župe Krasno i još jednim svećenikom. Na kraju misnog slavlja župnik nas je upoznao s bogatom poviješću svetišta za koje se vjeruje da datira još iz 13. stoljeća.

Prema vjerovanju, djeca pastiri našli su na području današnje crkve neobičan komad drveta u kojem je bio izrezbaren lik majke

s djetetom. Prepoznavši u tome liku Majku Božju, odnesoše djeca drvo svećeniku koji ga je potom spremio u sakristiju. Budući da se taj komad drveta čudesno vraćao na mjesto na kojem je bio pronađem, razabrali su mještani želju Majke Božje da se na tome mjestu izgradi crkva u kojoj će joj se iskazivati štovanje. Današnju crkvu, izgrađenu na ruševinama srednjovjekovne crkve, osobito krasiti strop oslikan prizorima iz Isusovog života.

Župnik nas je kratko upoznao i s načinom života ljudi ovoga velebitskoga kraja te nam je predstavio neke od karakterističnih proizvoda lokalnog stanovništva. Uslijedila je zajednička molitva klanjanja pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Nakon duhovne okrjepe osnažile smo i svoja tijela zajedničkim ručkom, a potom još malo uživale u tišini i ljepoti sjevernog Velebita.

Svojim kućama uputile smo se u poslijepodnevnim satima, radosne zbog doživenog zajedništva.

s. Theresitte Nshobole Mufuliru i
s. Gisele Chiruza Bachiyunjuze

Susret u Lužnici

Susret sestara koje vrše poslanje unutar samostana, u organizaciji Povjerenstva za trajnu formaciju redovnica i redovnika Hrvatske redovničke konferencije, održan je od 26. do 28. svibnja 2023. u Marijinom dvoru u Lužnici, kod sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog. Na susretu se okupilo četrdesetak sestara različitih družbi kojima je izlaganje o temi *Božji spasenjski dolazak i čovjekovo ‘danas’* imala doc. dr. sc. s. Silvana Fužinato, sestra Družbe sestara Presvetog Srca Isusova. Iz naše Provincije sudjelovale su s. Davorka Knezović i s. Ljiljanka Marić.

Dolazak i spontani susreti s već poznatim, ali i nepoznatim, sestrama u predivnom samostanskom perivoju bio je obećavajući. Toplo ozračje, osmjesi, zagrljaji i ponovni pogledi

sestara koje nosimo u našim sjećanjima svima su godili. U zraku se osjetilo ono što smo u narednim danima spoznavale: redovnička odjela, karizme, poslanja i pozivi različiti su, ali je jedinstvo i te kako moguće. Nakon dobrodošlice i tjelesne okrjepe susret smo započele molitvom Večernje i euharistijskim slavljem koje je predvodio p. Milan Lojić. Slavilo se, pjevalo i pozorno slušalo. Ono Isusovo pitanje: *Šimune Petre, ljubiš li me?*, i poziv: *Idi za mnom*, upućen je svakoj od nas.

Tijekom susreta pozorno smo pratile izlaganja s. Silvane Fužinato. Bilo je riječi o biblijskim ženama: Sari i Hagari i pogledima punim prezira koje valja zamijeniti pogledima koji spajaju. Biblijski lik svećenika Elija poslužio je kao podloga za govor o sestrinskoj opomeni koja, ukoliko je od Boga nadahnuta, može biti na dobro i izgradnju, dok šutnja može biti grijeh.

Novozavjetni prikaz grešnice koja nepozvana ulazi u kuću farizeja Šimuna, uveo nas je u uvijek aktualnu temu oprاشtanja. Nepojmljivi prizor za ono vrijeme: nepozvana žena, javna grešica u farizejevoj kući pere Isusu noge svojim suzama. Šimun sumnja u Isusovo mesijanstvo, a grešica vjeruje i ljubi mnogo jer joj je mnogo oprošteno. Oprashtanje i Isusov nauk neodvojivi su, stoga nam je oprashtati svakodnevno.

Za kraj smo pogled i misli usmjerile prema našoj Majci, Blaženoj Djevici Mariji. *A kako će to biti?*, pitala se ona koja je tijekom svog života imala toliko nejasnoća. I nama samima je toliko puta život ispunjen nejasnoćama te smo često zagonetka i samima sebi. Razmatrajući o Marijinom susretu s Elizabetom, propitivale smo naš odnos s drugima. Primjer Djevice Marije, koju Elizabeta naziva službenicom Gospodnjom, potiče nas na trajno preispitivanje koliko služimo Elizabetama današnjice, oko sebe i u zajednici.

Boravak u Marijinom dvoru obogatio nas je te smo mnogo toga mogli ponijeti u svoju svakodnevnicu. Ukrasi i originalnost ovog kulturnog spomenika zadivile su nas. Valja naglasiti kako dvorac nije samo spomenik već mjesto u kojem se odvija život: kuha se, blaguje, upriličuju različiti susreti, okupljanja, seminari, koncerti itd. Vrijeme između molitvenih i liturgijskih slavlja i izlaganja bilo nam je darovano za druženje s drugima, s cvijećem, stablima i prirodom. Posebno nas je veselilo „hodočašće“ od Marijina dvora do dvorca gdje nas je tri puta u danu dočekao ukusan objed i zajedništvo oko stola, u predivnoj blagovaonici.

Svetkovinom Duhova okrunile smo naš hod i prijateljevanje s Gospodinom pjesmom, glazbalima i udaraljkama iz Benina, i tako još jednom osjetile univerzalnost našeg poziva

i poslanja. Duh je onaj koji kao vjetar i vatrica pročišćava, spaljuje sve zlo, obraća naše srce kako bi i mi od Savla postale Pavle. Misli su to fra Pere Đidare koji je na svetkovinu Duhova predslavio euharistijsko slavlje i zajedno s nama blagovao, uz pjesmu i dosjetke.

Zahvaljujemo svima koji su nam omogućili ovo okupljanje i zajedništvo, uz želju da bude još mnogo ovakvih susreta. Na kraju, svima koji se čitajući ovaj kratki osvrt na proživljeno, raduju našoj oduševljenosti, riječima Jeana Galota, (*Prihvati svaki dan*) poručujemo:

*Primi iz moje ruke svaki dan, svaki dan kako dolazi.
Ne zahtijevaj da jedan dan bude sličan drugome
ni da se jučerašnja radost ponovno nađe danas.
Uzmi u svakom času radost koju ti dajem
i prihvati muku misleći na moj križ.
U svakom događaju dolazim k tebi
i pohađam te radi tvoje sreće.*

s. Ljiljanka Marić

Riječi tvoje, Gospodine, duh su i život

Mi sestre u Trpnju svetkovinu Duhova obilježile smo klanjanjem i slavljenjem Boga zajedno sa ženama u našoj samostanskoj kapelici.

Početak Ivanovog evanđelja nadahnuo nas je da razmišljamo o Riječi po kojoj sve postade a koja, pod prilikama kruha u svetohraništu, prebiva među nama. Otajstvo je to veliko. Veliki Bog skriva se u neznatnim prilikama. Koja poniznost! Samo neizmjerna i bezuvjetna ljubav to može učiniti. Želi biti s nama. Nastojale smo u sebi oživjeti čežnju da budemo s Njim, da mu zahvaljujemo za prisutnost, za ljubav kojom nas ljubi, za strpljivost koju ima prema našim slabostima, za otkupljenje kojim nas obnovi na novi život. Riječi njegove Duh su i život, one unose svjetlo u naša srca i razgone tamu ...

Od punine njegove svi mi primismo, i to milost na milost. Stoga smo prosile milost za sebe, za svoje obitelji, za sve one koje nosimo u svom srcu, za našu zajednicu,

župu, za Pelješki kraj, za Domovinu, za cijeli svijet...

Razmatrajući evanđeoski tekst svetkovine Duhova (Iv 20,19-23), usredotočile smo se na Isusove riječi *Mir tebi!*. On koji je stajao posred učenika, i u našoj je sredini. Želimo ga pustiti u središte svoga života, da unese svoj mir, da poput blage kiše koja natapa zemlju-ispunji svojom milošću sve predjele našega bića, kako bismo njegov mir mogli nositi onima s kojima dijelimo svoj život. Razmatranje smo zaključile Molitvom za sedam darova Duha Svetoga koju je molio blaženi Alojzije Stepinac.

Nakon uvoda u molitvu časoslova izmislile smo zajedno II. Večernju svetkovine Duhova. Ženama je bilo drago čuti o toj molitvi Crkve i s nama sestrama slaviti Boga *psalmima i hvalospjevima*.

Kao što se vole družiti s nama u molitvi, isto tako im je drago biti s nama za obiteljskim stolom, dijeliti ne samo hranu nego i životna iskustva. Svaka od njih nešto je

donijela za prismok pa smo rado kušale ono što je s ljubavlju pripremljeno.

Srca ispunjena riječu Božjom i zajedništvom, krenule su svojim obiteljima. Na

odlasku su obdarene sadnicama iz sestrinskog vrta, jer naša marna sestra vrtlarica u njemu svega u izobilju zasadi.

s. Karolina Bašić

Jubileji redovničkog života

O svetkovini Presvetog Srca Isusova naš Lovret iznova je sestrinski 'živnuo', oplemenio se susretima, pjesmom, čestitkama i spomenom na početke redovničkog puta sestara jubilantkinja, njih jedanaest. Na slavlju 60. i 50. obljetnice Bogu posvećenog života, u zajedništvu sa svećaricama, sabrali su se svećenici, đakoni i sestre zajednice koji su im došli odati priznaje za prijeđeni redovnički put i s njima dijeliti radost, kako na euharistijskoj gozbi tako i za zajedničkim stolom. U tekstovima koji slijede, o navedenomu donosimo izvješće iz 'prve ruke' kao i dva portreta sestara jubilantkinja.

Radost susreta s Bogom i ljudima

Nakon četverodnevne duhovne priprave u Zadru na svetkovinu Presvetog Srca Isusova u provincijskom središtu na Lovretu upriličeno je svečano slavlje za jedanaest jubilantkinja koje ove godine navršavaju 60 i 50 godina redovničkog života. Šezdesetu obljetnicu slavile su: s. Jozefina Ćosić, s. Ljubomira Kustura, s. Krescencija Domazet i s. Aleksija Marušić dok su pedeseti jubilej slavile: s. Zorislava Radić, s. Ivka Piplović, s. Klaudija Todorić, s. Ljiljana Todorić, s. Vedrana Ivišić, s. Silvana Klapež i s. Agneza Masnić.

Duhovnu pripravu za jubilantkinje u Zadru predvodio je isusovac p. Mirko Nikolić. U izlaganjima je obradio temu radosti. Nije, naravno, bilo riječi o onoj površnoj radosti izazvanoj bljeskovima zadovoljstva zbog dobivene pohvale, poklona, lijepo riječi, dobrog objeda, ispričanog vica i sl., premda su nam i takvi trenutci potrebni. Razmišljanja su bila usmjerena na duboku i trajnu radost koju u nama izaziva *otkriveno blago na njivi ili pro-nađena drahma*, tj. milosni doživljaj susreta s Bogom.

Navještaj dolaska Kralja koji će spasiti izraelski narod i sve nas obilježen je stalnim pozivima proroka na radost. *Klići i raduj se kćeri sionska, Kličite i radujte se, Veseli se i raduj se* – pozivi su koji odzvanjaju u psalmima i proročkim knjigama. Andeo Gabrijel pozdravom *Raduj se milosti puna* naviješta konačni dolazak Kralja, povezujući radost s milošću. Prava, duboka, istinska radost je zapravo proporcionalna snazi milosti koju nam Bog daruje ukoliko mu dopustimo da djeluje u nama i po nama. To je radost koja se želi komunicirati drugima, dijeliti s drugima kroz darivanje sebe. Bog je nepresušni izvor trajne i duboke radosti koju svaka od nas dobiva u intimnom, milosnom susretu i odnosu s Bogom. Marija nam je uzor otvorenosti Bogu, ali i življenga istinske radosti koja gori od želje da bude podijeljena s drugima. Ona žuri do svoje rođakinje Elizabete kako bi s njom podijelila iskustvo susreta s Bogom. Radosno zajedništvo koje te dvije žene doživljavaju u susretu plod je prethodnog milosnog susreta s Bogom. Želimo li doživjeti istinsku radost zajedništva u našim zajednicama, Marija i Elizabeta nam pokazuju put.

Radost koja dolazi od Krista uvijek uključuje i prihvatanje križa, patnje, životnih teškoća i problema, ali nam pomaže otkriti i smisao svih nedača života. Važno je naučiti hraniti dušu na pravom izvoru radosti i doživjeti trenutke kada nam, poput učenika na putu u Emaus, gori srce dok slušamo njegovu riječ; dok sudjelujemo u euharistiji, dok meditiramo i molimo. Ivan Krstitelj nas uči kako trebamo u poniznosti prihvatići svoju poziciju u odnosu na Krista: *On treba da raste, a ja da se umanjujem.* (Iv 3,31)

Kroz prizmu radosnog iščekivanja Spasitelja u Starom zavjetu i radosti koja se događa njegovim rođenjem, djelovanjem i ostankom s nama po Duhu Svetom, voditelj nam je zapravo ukazao na radost koju bismo trebale osjećati nakon prijedjenog puta i još jedanput nas potaknuo da na izvoru istinske radosti tražimo snagu za sve što nam život nosi.

Svečano euharistijsko slavlje u samostanskoj kapeli na Lovretu predslavio je provincijal Provincije sv. Jeronima fra Tomislav Šanko u koncelebraciji s fra Ivom Martinovićem, provincijalom Provincije franjevaca trećoredaca glagoljaša, fra Markom Mršom, provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja te još osam svećenika, dva đakona i jednim bogoslovom. Među koncelebrantima je bio fra Josip Cvitković, gvardijan samostana Gospe od zdravlja i brat naše, tragično preminule, kolegice Ane koja se pred sam ulazak u novicijat preselila u vječnost i fra Kristijan Stipanović, župnik Župe Gospe od zdravlja.

Osvrćući se u homiliji na liturgijska čitanja, fra Tomislav je istaknuo važnost malenosti i poniznosti u našem odnosu s Bogom. Božja otajstva ostaju skrivena velikima, dok maleni u svojoj poniznosti dopuštaju Bogu da obnavlja i preobražava njihov život. Govoreći o otajstvu Božjeg izabranja, naglasio je kako Božji odabir nikada nikoga ne isključuje. Bog radi svoje slave bira najmanje i najslabije, a njegovo izabranje u konačnici povećava dostojanstvo svih. Svoju svemoć Bog iskazuje najviše milosrđem i praštanjem, a iz iskustva primljenog Božjeg milosrđa i naše srce uči oprاشtati. Milosrđe i oprاشtanje kriteriji su vjerodostojnosti našeg vjerničkog života i upravo smo po njima najsličniji svome Ocu – zaključio je fra Tomislav citirajući sv. Franju: *Ne dopusti da tvoj brat otide od tebe, a da u tvojim očima nije susreo milosrđe.*

Nakon euharistijske gozbe proslava je nastavljena za zajedničkim stolom u samostanskoj blagovaonici u radosnom franjevačkom ozračju. Zahvaljujući prisutnosti braće svećenika, za ručkom je bilo doista radosno i raspjevano. Svojom ljubavlju prema pjevanju, glasovnim sposobnostima i poznavanjem svih vrsta pjesama, uzveličali su naše slavlje na čemu smo im od srca zahvalni. Lovretska samostan je odjekivao radosnom pjesmom koja poziva na buđenje i vjeru u život i onda kada smo bliži umiranju nego našem dolasku na ovaj svijet. I kada naši glasovi utihnu ili se gase zbog godina, bolesti ili nekih drugih razloga, Bog brine o nama, šalje nam znakove svoje ljubavi i vjernosti, uvijek nas pozivajući na radost.

s. Klaudija Todorić

S. Krescencija Domazet

S. Krescencija Domazet, krsnim imenom Ana, rođena je 1945. godine u Zelovu od oca Josipa i majke Ive rođene Vidić, kao četvrtu od šestero djece u obitelji. U teškom poratnom razdoblju završava u rodnom Zelovu pet razreda osnovne škole te s dvanaest godina odlazi u obližnji Sinj čuvati djecu kod jedne obitelji. Prilike u kojima dijete postaje radnik, jasno nam govore o težini životnih uvjeta onoga vremena, koje su više-manje iskusile sve obitelji, posebice brojne. Kad su Anu u toj obitelji pitali koliki je grad Zelovo, kazala je da je toliko velik da nije mogao stati na zemljopisnu kartu.

Služeći u Sinju mala Ana je svaki dan mogla promatrati naše sestre u dvorištu. Malo po malo, u njoj se rađala želja da postane jedna od njih te kao petnaestogodišnjakinja dolazi u Split na Lovret kako bi ostvarila svoju želju.

Ana je kao kandidatkinja poslana na ispomoć u samostansku kuhinju franjevaca na Obali. U vrijeme postulature živi na Lovretu, ali svoje dane od ranog jutra do večeri provodi u kuhinji na Obali. Nakon novicijata odlazi u Trpanj kako bi učvrstila svoje zvanje.

Premda su poglavarice s. Krescenciji predlagale daljnje školovanje, ona se više voljela posvetiti onomu što ju je oduvijek najviše ispunjavalo - služiti drugima. Prema

riječima s. Krescencije, iako je njezino početno školovanje bilo relativno kratko, studij traje do danas. U svom bogatom radnom i redovničkom životu s. Krescencija je najviše služila u franjevačkim samostanima i to u Kninu, Beču, Sinju, na Sv. Duhu u Zagrebu, Makarskoj i Omišu. Što se tiče života i djelovanja u našim samostanima uz Trpanj, tijekom svog šezdesetogodišnjeg služenja bila je samo u dvije naše kuće: u Istarskoj u Zagrebu a od 2017. u Pagu. *Danas sutra, kaže s. Krescencija, na Lovrinac.*

Službu kuharice s. Krescencija obavljala je marljivo, s ljubavlju, smireno i predano. Pritom joj je najveća radost bila ukoliko je mogla druge razveseliti, jer joj je služenje drugima od ranog djetinjstva oblikovalo i oplemenilo karakter. Kao kod biblijske *žene vrsne* marljivost i urednost bili su uvijek u kući, u kuhinji njezinoj. U svome poslu uvijek je bila, i jest, na visini.

Uspjehu drugih sestara uvijek se radovala, a Bog joj je dao i pronicljiv duh kojim je mogla dobro prosuditi osobu. S. Krescenciju resi osjetljivost za male ljude, za one koji trpe, što je zasigurno dijelom posljedica njezinoga vlastitoga trpljenja. Jedan od težih životnih udaraca zasigurno joj je bila prerana smrt majke bez koje je s. Krescencija ostala u dvadeset i petoj godini života, a ostala ju je željna još iz djetinjstva.

S. Krescencija se u svojoj jednostavnosti zna radovati malim stvarima, baš kao što zna drugoga iznenaditi i obradovati. Katkada monotonu pašku svakodnevnicu osvježava prigodnim anegdotama te suživot umije učiniti ugodnim.

Mnogo toga se može izdržati kad imaš vjeru u Krista, ljubavi i tolerancije. Ako je čovjek sam slab, ne treba drugoga u njegovoj slaboći osuđivati. Ako je meni nešto potrebno, onda i za drugoga trebam

imati razumijevanje u njegovoј potrebi. Misli su to s. Kresencije koje odražavaju njezinu nutrinu. *Bolje mir nego pir*, često zna mudro reći s. Kresencija, što je odlika samozatajne, požrtvovne osobe koja je svoj

život posvetila čineći s ljubavlju mala, oku skrivena dobra djela čiju pravu vrijednost zna samo Bog.

s. Tamara Bota

S. Ljubomira Kustura

S. Ljubomira Kustura, krsnim imenom Marija, kći Joze i Mande rođ. Škoro, rođena je 10. srpnja 1938. godine u Slivnom Imotskom kao najmlađe od sedmero djece. Odrastala je u složnoj katoličkoj obitelji u kojoj se redovito molilo, išlo na svetu misu i pristupalo svetim sakramentima. Već kao mala djevojčica izražava želju za redovničkim životom, ali je ostvaruje tek u dobi punoljetnosti.

S. Ljubomira je kao djevojka radila u tvornici *Divna* na otoku Pelješcu. U tom razdoblju svoga života susreće se u Trpnju sa školskim sestrama franjevkama i konačno opredjeljuje za odlazak u samostan na Lovretu. Kad su prepostavljeni doznali za odluku s. Ljubomire pokušali su je zadržati u tvornici uz određene darove. No, sve odlučno odbija i ustrajna u svojoj odluci, odaziva se Isusu. Doživjela je s. Ljubomira i druga iskušenja do ulaska u kandidaturu, ali je sve prepreke iz ljubavi prema Kristu svladala.

U razdoblju kandidature završila je školovanje u medicinskoj struci te nakon novicijata kao medicinska sestra radi s bolesnima i nemoćima, najprije u Domu Lovret, a potom u Njemačkoj u dva doma za starije i nemoćne osobe - u Glonnu i Geisingenu. Nakon toga je otišla u daleku Afriku. Gospodin, koji je vodio njezinu životnu lađu, naglo je zaokrenuo kormilo te se je nakon dva mjeseca djelovanja u Africi s. Ljubomira vratila u Europu. Pošla je na ispomoć u Korušku kod sestara Austrijske provincije. Čeznula se vratiti u Hrvatsku te se po povratku u Split, zapošljava u bolnici na Firulama.

Dvadeset godina je s. Ljubomira bila na usluzi bolesnicima. U tom se razdoblju i sama razboljela od raka kože, zbog čega je bila na bolovanju više od godinu dana. Kad je u Split došao poznati karizmatik p. Emilian Tardif, koji je imao dar ozdravljenja, s. Ljubomira je pošla na njegov seminar sa željom da se duhovno pripravi za susret s Gospodinom, za putovanje u vječnost. No, Isus ju ozdravlja za zemaljsko poslanje. S. Ljubomira je bila radosna i iznenađena čudom kojim je Gospodin pohodio.

Kako je spoznala da je ozdravila? Karizmatik je rekao da Isus ozdravlja jednu osobu od raka te da će ta osoba za mjesec dana ozdraviti i (po)svjedočiti za Gospodina. Iste noći s. Ljubomira se uvjerila da je p. Tardif o njoj govorio, jer su njezini neizdrživi bolovi prestali. Mjesec dana nakon seminara osjetila se potpuno zdravom i nastavlja raditi s bolesnicima na ortopedskom

odjelu u bolnici. Od tada je prošlo trideset i pet godina, a posljedice raka i bolovi potpuno su nestali.

S. Ljubomira je radila dvadeset godina u bolnici u Splitu, potom četiri godine u ambulanti u Unešiću. Kao umirovljenica premještena je u Dubrovnik, ali ne miruje nego volonterski obilazi starije i nemoćne. Nakon Dubrovnika vratila u se Split u samostan na Lovretu gdje dvanaest godina njeguje sestre na bolesničkom katu, potom tri godine radi na porti u franjevačkom samostanu na Dobromu.

Geslo ili motor pokretač s. Ljubomire u služenju potrebitima bio je Isusov poticaj: *Što učiniste jednom od moje najmanje braće meni ste učinili. Tko pruži i čašu vode zbog toga što ste moji, bit će mu stostruka plaća! Tko vas prima, mene prima Tko vas prezire, mene prezire.* Što je Isus rekao dvanaestorici učenika vrijedi za sve nas. Njemu, koji se poistovjetio sa svakim čovjekom, itekako je

stalo kako ćemo se ponijeti prema svakom patniku, promišlja s. Ljubomira, dodajući: *Radeći s bolesnima jasno mi je bilo da je ljudski život u Božjoj ruci i kako je važno živjeti s Bogom i po Božjoj svetoj volji. Vidjela sam, tko tako živi radosnije prelazi iz tjelesnog u duhovni svijet.*

S. Ljubomira je radosna što joj je Bog podario mogućnost drugima pomagati, kao redovnica i kao medicinska sestra. O 60. obljetnici redovničkoga života, osvrćući se na minulo vrijeme zaključuje da je brzo prošlo, a prije ozdravljenja od raka ni slutila *nisam da ću dočekati srebrni, a kamoli zlatni ili dijamantni jubilej. Zahvaljivala sam i sada zahvaljujem Gospodinu što ravna mojim životom, što je moj vjerni Voda i Učitelj! To želim i molim da i unaprijed bude, sve dok ne doplovim u sigurnu luku, gdje ću ga vječno gledati i naužiti se pojave njegove!*

s. Marija Matanović

JEKA IZ AFRIKE

Sve ima svoje vrijeme

Starozavjetni pisac napisao je: *Sve ima svoje doba i svaki posao pod nebom svoje vrijeme* (Prop 3,1). Postoji vrijeme iščekivanja, razmišljanja, izmjene ideja, traženja, razočarenja, međusobnog ohrabrvanja, odustajanja i novog započinjanja.

Naša Misija u DR Kongu nedavno je od uhodanog, dobro organiziranog i poznatog učinila iskorak u novo, u nepoznato. U godini jubileja, 100. godišnjici osnutka Provincije, prisjećajući se hrabrosti i spremnosti na žrtvu i rizik naših prvih sestara, Providnost je Božja htjela da se i mi odvažimo i s povjerenjem učinimo novi korak. Na svetkovinu serafskog oca Franje 2022. godine blagoslovljena je naša nova misijska zajednica u župi Rwanyena u biskupiji Kabale u Ugandi. Geografski gledano nije daleko od Bukavua, *samo* jedan dan vožnje automobilom. Međutim, kulturološki gledano dosta je daleko.

... Postoji vrijeme susretanja. Svećenici i mještani srdačno su dočekali i primili sestre. Osjetila se njihova davna želja i potreba imati redovnice u svom mjestu. Dovoljno je bilo posjetiti župu, susresti svećenike i upoznati župni pastoral, zaviriti u dječji vrtić, u osnovnu i srednju školu, u centar za stručnu izobrazbu te zdravstveni centar i uvidjeti kako je potrebna prisutnost i ruka redovnica. To brdovito selo daje dojam naše Luhwinje iz vremena prije dolaska sestara, prije gotovo pola stoljeća. Otvaranjem sestrinske zajednice u Rwanyeni Bog je blagoslovio veliku želju i potrebu ovog naroda da ima redovnice i želju naše Misijske zajednice za otvaranjem nove misijske postaje. Jesu li župljani Rwanyene sanjali o redovnicama iz Konga, zemlje poznate po ratu i patnji naroda, koju i oni sami iskorištavaju? Ljudski gledano, čisto sumnjam. Jesmo li mi sanjale misijsku postaju u jednom siromašnom selu u brdu Ugande, zemlje koja je za nas u Bukavuu simbol blagostanja i trgovine jer nam hrana, odjeća, namještaj, tehnički uređaji i sl. dolaze iz Ugande? Opet se usuđujem reći, čisto sumnjam. Ali Bog je u svojoj nedokučivoj mudrosti htio ovaj susret i suživot. Možda nam ovaj geografski i kulturološki iskorak pomogne izići iz vlastitih predrasuda i krivih predodžbi o drugome. I možda je sve ovo jedan proročki znak u vremenu obilježenom podjelama i grčevitom čuvanju sebe i svoga.

...Postoji i vrijeme učenja. Blagoslovom nove misijske zajednice slijedilo je vrijeme privikavanja na novu sredinu i kulturu, intenzivno učenje dvaju novih jezika, engleskog kao službenog i lokalnog jezika luciga, upoznavanje sela i župljana. Sestre su se privikavale na sredinu i klimu koja je po hladnoći dosta drukčija od područja u kojem živimo u Kongu, daleko od ideje o afričkom suncu i vrućini. Brda i hladnoća više nas podsjećaju na Gorski Kotar u Hrvatskoj.

...Postoji vrijeme sijanja i rasta. Nakon vremena privikavanja i upoznavanja nove sredine, sestre su započele s apostolskim djelovanjem. Tijekom veljače, tj. početkom nove školske godine (u Ugandi počinje u veljači, a završava u prosincu) sestre su u centru za stručnu izobrazbu započele poučavati krojenje i šivanje, u srednjoj župnoj školi poučavati kiswahili jezik, raditi u blagajni škole te u zdravstvenom centru. Početkom mjeseca ožujka povjerena sestara s. Françoise Balibuno Ciza i ja, s velikom smo radošću posjetile sestre na mjestima njihova apostolata. Kratki put od sestrinske kuće do župne crkve bio je dovoljan da se osjeti kako su sestre svladavanjem lokalnog jezika *ušle u duh mjesta* i koliko su mještani ponosni na njih, svoje sestre. Toliko su ga dobro naučile da su na kraju misnog slavlja župljanima prevodile pozdrav povjerence sestara s kiswahili na luciga jezik. Zapazila sam divljenje i radost na licima vjernika, dok su slušali kako jedna Kongoanka nakon samo nekoliko mjeseci boravka među njima govori njihovim jezikom.

Sestre su se s mještanima suživjele tako da oni znaju doći u kuću i pitati za koju od njih ukoliko je ne vide na misi. Povremeno im donesu povrća, a djeca pomažu u obrađivanju vrta. Svi se trude, koliko mogu, pridonijeti da sestrama bude dobro. Lijepo je to i ohrabrujuće!

Sve ima svoje vrijeme, a svako je vrijeme Božje. Njegovoj milosti i mudrosti preporučamo našu novu zajednicu na prelijepom uganskom brežuljku, koji pruža pogled u daljinu i vječnost.

s. Samuela Šimunović

Slavljen budi, moj Gospodine

U Luhwinji su od 10. do 19. travnja 2023. održane duhovne vježbe na kojima je sudjelovalo trinaest sestara naše zajednice i jedna sestra iz zajednice sestara Služavki

Blažene Djevice Marije, iz susjedne župe u Burhinyi. Tema duhovnih vježbi bila je *Slavljen budi, moj Gospodine* a predvodio ih je o. Christian Ngoso.

Prvi dan naše je razmatranje bilo usmjereni na oduševljenje zbog svemira i svega stvorenoga. Svećenik nas je, riječima pape Franje, pozvao na ekološko obraćenje. Pojasnio nam je da je ekologija okoliša usko povezana s ekologijom ljudskosti. Drugi smo dan bile pozvane razmišljati o sebi, i to iz perspektive darovanosti od Boga u zajedništvu sa svim ostalim darovanim stvorenjima, što nam najbolje predočava Franjina *Pjesma stvorova*. Zaključismo da bismo trebale trajno promišljati naš odnos prema stvorenjima, ukoliko želimo ostati na Franjinu tragu. Tema grijeha, osobnoga i grijeha svijeta, zaokupila je našu pozornost trećega dana, dok smo naredni dan meditirale o Božjem milosrđu.

Božja Riječ poziva nas uvijek iznova otkriti i doživjeti dobrotu Božju, koja nema granica i otvara nam se bez obzira na naše slabosti. Stoga smo pozvane i mi živjeti iz milosrđa, naslijedovati Krista, ali isto tako slijediti i Marijin primjer. Ova dva uzora daju nam model života ostvarenoga po Božju. Dosljedno tomu, tko se

naziva Božnjim mora uzeti svoj križ kao i Krist, činiti dobro poput njega usprkos protivštinama; djelovati poput Marije na gozbi u Kani. Ona je uvidjela potrebu mlađenaca i motivirana željom da spriječi njihovu sramotu, zagovara ih kod Sina. Od Marije se naučimo druge gledati u pozitivnom svjetlu, željeti i djelovati za njihovo dobro, moliti i zagovarati jedni za druge. Predzadnji smo dan, kroz izlaganje i osobne molitve, tražili odgovor na pitanje: *Dokle slijediti Krista?*. Odgovor znamo: do kraja, do križa, u vjeri da zadnju riječ ima Uskrs. O pobjedi Uskrsa razmatrale smo posljednji dan duhovnih vježbi, otvarajući se radosti i utjesi uskrsnuloga Krista.

Nakon duhovnih vježbi, dana molitve, razmišljanja i odluka vratili smo se, obnovljene snage u Betaniju - naše obitelji i naše zajednice, odnosno u selo milosrđa Božjeg kako bismo naviještali Božja čudesa.

s. Pascasie Nsimire Bigabwa

Redovnički zavjeti i izazov globalizacije

Dana 1. i 2. svibnja 2023. u Bukavu Ngubi organiziran je seminar na temu *Življenje redovničkih zavjeta u izazovima globalizacije* na kojem je sudjelovala dvadeset i jedna sestra iz Luhwinje, Nyantendea, Muhungu i Ngube.

Predstavljajući bit redovničkih zavjeta, voditelj seminara otac Bernard Ugeux, član Družbe misionara Afrike, podsjetio nas je da su zavjeti prije svega dar i poziv od Boga, potom i naš odgovor na darovanu nam ljubav Božju. Oni nam daju unutarnju slobodu, ali ne nekim automatizmom. Naime, hod do slobode pretpostavlja naše redovito preispitivanje onoga što stvarno želimo, isto tako rast u *slobodi za* i *slobodi od*. Predavač je posebno istaknuo važnost samoodricanja kao plodnog tla za naviještanje kraljevstva Božjega, jer nas čini spremnjima služiti siromasima i ljudima s ruba društva.

Govoreći o karakteristikama vremena u kojemu živimo, svećenik nam je pojasnio utjecaj globalizacije na življenje po zavjetima. Tehnološki napredak, istaknuo je, sam po sebi nije ni pozitivan ni negativan. Međutim, može nas uvesti u zamku ovisnosti, posebno sredstva suvremene komunikacije. Potrebno je, stoga, služiti se njima mudro i odgovorno, zrelo

razlučujući. Jedan od takvih načina je primjena tehnologije kao pomoćnog sredstva u redovničkom odgoju, dobivanju i širenju potrebnih informacija.

Redovnički zavjeti nepomirljivi su nekim vrijednostima globalizacije, a kao prvi primjer predavač nam je spomenuo poslušnost. Kada sestra nastoji živjeti odričući se vlastite volje, suprotstavlja joj se sveprisutni individualizam i promocija osobne (sve)moći. Nasuprot zavjeta siromaštva stoji težnja za neovisnošću, sebičnost i želja za posjedovanjem, dok se zavjetu čistoće suprotstavljaju posesivni međuljudski odnosi, dominacija nad drugim ili ovisnosti o drugome te želja za postizanjem osobne ugode i zadovoljstva. Kako bismo vjernije živjele zavjet siromaštva voditelj nas je u više navrata poticao i na ispravan odnos prema novcu. Redovničko siromaštvo zahtijeva unutarnju ravnotežu, a usporedio ju je sa sjedalicom kojoj sva četiri oslonca moraju biti čvrsta. Ovom nam je slikom poručio da redovnica mora uravnotežiti četiri aspekta redovničkog života. To su: molitva, međuljudski odnosi (zajednica), apostolat i odmor.

Dvodnevni rad, satkan od predavanja i rada u skupinama, okrunjen je euharistijskim slavlјem. U homiliji nas je svećenik ohrabrio za život u zajednici, naglašavajući potrebu življenja konkretnе sestrinske ljubavi i ostvarivanja kršćanskog identiteta u svakodnevnom životu. Pozvao nas je da gradimo zajednicu koja svjedoči, a ne zajednicu svjedoka. Naime, u zajednici svjedoka svi žive za sebe i svatko preko osobnog apostolata svjedoči Krista, no tada pati zajednički život, jer ga zapravo i nema. U zajednici svjedoka, naprotiv, svi svjedoče Krista, zajedničkim redovničkim životom i življenim sestrinstvom.

Redovnički su zavjeti milosni Božji dar. Vjera, pouzdanje u ljubav i milosrđe dobrog Boga uvijek nas iznova podiže i daje nam snagu živjeti po zavjetima. Njemu neka je hvala i slava.

s. Victorine Nzigire

NAŠI POKOJNICI

S. M. Judita Čovo

Znamo doista: ako se naš zemaljski dom, šator taj, razruši, imamo zdanje od Boga, dom nerukotvoren, vječan, na nebesima. (2 Kor 5,1)

Okrijepljena svetim sakramentima, dana 27. travnja 2023. u Splitu, u 80. godini života i 61. redovništva blago je u Gospodinu usnula naša draga sestra Judita Čovo.

Sprovod drage nam pokojnice bio je u subotu 29. travnja u 13 sati u Splitu na groblju Lovrinac. Sveta misa zadušnica slavila se nakon sprovoda u samostanskoj kapeli na Lovretu.

Oproštajni govor

U četvrtak, 27. travnja ove godine u poslijepodnevnim satima preminula je s. Judita Čovo. Iako je doživjela visoku starosnu dob i bolovala od više teških bolesti, njezina smrt došla je brzo i iznenada. Koliko god molili i razmatrali o putovima Gospodnjim, Božja otajstva ostaju nam skrivena. Gotovo do posljednjeg dana s. Judita je provela s nama u samostanu, ne sluteći da će se njezino zdravstveno stanje u jednom trenutku naglo pogoršati. A i svi mi smo mislili da je to samo jedno od njezinih pogoršanja iz kojih bi se redovito za dan-dva oporavila. No, ovaj put je zauvijek završila svoj zemaljski hod.

Kata Čovo rođena je 21. studenog 1943. godine u Karakašici od oca Mate i majke Marije rođene Jurela. Odrastajući u brojnoj obitelji, stekla je osjećaj socijalne osjetljivosti koji je obilježio njezinu osobnost za cijeli život.

Nakon polaganja prvih zavjeta 1963., upućena je u Zadar na studij romanistike. Po završetku studija provela je jednu godinu u Francuskoj, a zatim se vraća u Split gdje polaže doživotne zavjete 1968. godine. S navršenih dvadeset i pet godina života započinje novo

životno razdoblje s. Judite. Prvih devet godina predavala je talijanski jezik i zemljopis na Odsjeku za redovnike u današnjoj Nadbiskupijskoj klasičnoj gimnaziji u Splitu. Istovremeno se posvećuje i radu u Provinciji, obnašajući tijekom trideset godina odgojiteljske i upravne službe. Po završetku drugog mandata provincijske predstojnice 2004. godine, posvećuje se prevoditeljskom radu i pisanoj riječi kojoj ostaje predana do kraja.

Iza s. Judite ostao je veliki angažman koji je posvetila unutarnjem životu zajednice. Kao mlada sestra doživjela je postkoncilske promjene koje je nastojala utkati u život zajednice. U odgoju mlađih naraštaja, uz teologiju i franjevačku duhovnost, primjenjivala je i nove metode redovničkog odgoja temeljene na suvremenim spoznajama pedagogije i psihologije. Njezina slika redovnice nužno je uključivala unutarnju, osobnu slobodu. Sa slobodom se uvijek teško nositi. Potrebna je visoka razina svijesti i odgovornosti. Ako se svijest, odgovornost i sloboda ne podudaraju sa stanjem zajednice u kojoj živimo, dolazi do različitosti. S. Judita je bila jedna od onih osoba za koje možemo reći da su same sebi krčile put. Snagom svoje osobnosti, koju može zahvaliti oštrini urođene inteligencije, otvarala je ono što je bilo zatvoreno. Često bi započinjala projekte koje okolina nije poznavala, niti im je vidjela smisao. Nije se bojala poteškoća, niti izazova. Obol koji je s. Judita dala u izgradnji zajednice na svim razinama, neupitno je značajan. Duhovnost, odgoj i ustrojstvo u posljednjih pedeset godina direktno su povezani s njezinom osobom.

Osim posvećenosti unutarnjem životu zajednice preko uprave i odgoja, mnogi će je pamtitи po kratkim razmatranjima i duhovnim mislima koje su pratili u emisijama Hrvatskog radija. Nakon Domovinskog rata posvetila se radu s udovicama i njihovom djecom. Taj projekt zahvaćao je bit karizme Školskih sestara franjevaka. Kroz rad na više razina: socijalnoj, odgojnoj i dušebržničkoj, s. Judita je ostvarila svoju posvećenost Bogu na korist Crkvi i narodu. U njezinom svekolikom djelovanju bila je primjetna ljubav prema domovini, kao i osjećaj zahvalnosti prema žrtvama.

Redovnički život s. Judite bio je bogat i plodonosan. Kad bismo je mogli upitati koji bi detalj iz života izdvojila, možda se taj odgovor ne bi podudarao s našom slikom o njoj. Jedno je sigurno: s. Judita je vidjela jedno, mi oko nje bismo vidjeli drugo, a sada imamo treću stvarnost. Za s. Juditu zemaljski je hod završio, a nama ostaje da u tišini dalje razmatramo vječnu tajnu Božjeg stvaranja i odabranja: što se od nas očekuje i koliko nam još puta preostaje.

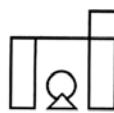
Draga s. Judita, Vaša najveća ljubav bila je Provincija čiji hod čete, vjerujemo, nastaviti pratiti svojim molitvama.

U ime Školskih sestara franjevaka Krista Kralja Provincije Presvetog Srca Isusova izražavam sućut obitelji.

Pokoj vječni daruj joj, Gospodine. I svjetlost vječna svjetlila joj. Počivala u miru Božjem. Amen.

s. Lidija Bernardica Matijević, *provincijska predstojnica*

Izrazi sućuti

Provincija franjevaca trećoredaca glagoljaša

**PROVINCIJALAT FRANJEVACA TREĆOREDACA
MATIJE JANDRIĆA 21, ZAGREB**

Sučut povodom smrti sestre Judite Čovo

**MONOGOPOŠTOVANA
S. M. LIDIJA BERNARDICA MATIJEVIĆ
PROVINCIJALNA GLAVARICA
LOVRETSKA 9, SPLIT**

Mnogopoštovana s. Lidijo!
Poštovane i drage sestre franjevke!

Primili smo tužnu vijest o smrti sestre Judite Čovo koja je bila veoma zauzeta sestra drage nam i bliske Provincije školskih sestara franjevki Presvetoga Srca Isusova. U ime Provincije franjevaca trećoredaca glagoljaša i u svoje osobno ime Vama, Vašoj Družbi, kao i ožalošćenoj rodbini, izražavam kršćansku i bratsku sućut.

Njezina višegodišnja suradnja i povezanost s našom zajednicom ostvarivala na različite načine, a posebno dok je vršila službu provincijske poglavarice.

Sestra Judita je svojom ljubavlju i osjetljivošću za franjevačku duhovnost i redovnički život, kao i nesebičnim služenjem Družbi, Crkvi i narodu Božjem ostala duboko upisana u živote vaših sestara koje je odgajala, kao i u životima nebrojenih sestara drugih redovničkih zajednica i raznih osoba s kojima se je bila povezana osobno ili preko svojih duhovnih misli, poruka i knjiga.

Svojom dobrotom, jednostavnošću, otmjenošću i duhovnošću otkrivala je Franjinu ljubav prema Kristu i prenosila ju drugima iz velike riznice svoga srca.

Gospodin, za kojeg je na zemlji živjela i kojeg je životom proslavila, neka joj bude nagrada i neka ju primi u slavu svoje vječne radosti i mira!

Neka počiva u miru Božjem!

Bratski pozdrav u Gospodinu

Zagreb, 4. svibnja 2023. god.

Fra Ivo Martinović, provincijal TOR

Vijeće franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini

Zagreb, 29. travnja 2023.

"Ne čekaj na neko kasnije, prikladno vrijeme, jer nisi siguran da li ćeš ga imati. Vrijeme nestaje neprimjetno. Stoga onaj tko je razborit ne propušta ni jedno vrijeme i ne daje sadašnji sat, koji mu pripada, neiskorišten za neki drugi sat, koji ipak nije njegovo vlasništvo.
(Sv. Katarina Sijenska)

**Školske sestre franjevke Krista Kralja
Provincija Presv. Srca Isusova
Split**
lidija.matijevic@skole.hr; skolske-sestre-franjevke@st.t-com.hr

Poštovana i draga s. provincijalka Lidija Bernardica,
poštovane i drage sestre !

Upravo danas, na blagdan s. Katarine Sijenske, mudre i razborite djevice koja nas je učila kako se bdije i pravilno troši vrijeme, ispratile ste na posljednje privremeno boravište zemne ostatke svoje susestre **s. M. Judite Čovo**. Tim povodom prenosim vam u ime predsjednice *Vijeća franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini*, s. M. Darije Jovanović, koja zastupa Vijeće u svemu, bratsko-sestrinske izraze blizine, sučuti i molitve svih zajednica-članica Vijeća.

Naše Vijeće pamti s. Juditu kao svoju vrijednu članicu. Osim toga zabilježena je i njezina aktivnost u radnim tijelima Vijeća : u Povjerenstvu za duhovnost i u Franjevačkom institutu. Posljednjih mjeseci njezinog ovozemnog života vaša zajednica, a donekle i naše Vijeće, zapazili su njezino nastojanje da ni dane svoje bolesti ne prepusti prošlosti neiskorištene: htjela je skupiti u cjelinu ono što je godinama pisala i objavljivala raznim prigodama.

S. Judita otisla je tihim korakom. Kao sjenka preko cvjetne livade. Otišla je u osamdesetoj, reklo bi se u *punini svojih dana*. Otišla je ... Svaki odlazak je vrata u nove svjetove. Za ove koji vjeruju i ljube Boga i bližnjega posljednji odlazak je vrata u novi, Božji svijet. Čvrsto se nadamo da možemo za nju reći: Došla je iz Božje ruke i otisla je u Božje ruke.

Otišla je, ali je po djelima svoje ljubavi ostala i među vama. Do daljnjega je i nebeska i vaša, dok ne dođe čas ponovnoga susreta, kada sve što je na nebesima i na zemlji bude uglavljen u Kristu (usp. Ef 1,10).

Preminuloj sestri želi nebesku radost, a vama upućuje bratsku sućut i želi snagu da svaku žalost mudro pretvorite u radost, uz srdačan pozdrav u Gospodinu

Anto Matković
tajnik Vijeća

Uz priložene izraze sućuti, sažalnice povodom smrti naše s. Judite zajednici su uputili: fra Bernardin Škunca, Židovska općina, uime Odjela Religija Hrvatskog radija Blaženka Jančić, uime udovica Domovinskog rata Irena Dubreta, Isusova mala sestra Blaženka Zelenika, obitelj Botteri te sestre Mostarske i Sarajevske provincije.

Sestre naše Družbe

S. M. Deodata Martínez Fariña, živjela 84 godine, u Družbi 65 godina
preminula 19. travnja 2023., Asunción

S. M. Judita Čovo, živjela 79 godina, u Družbi 60 godina,
preminula 27. travnja 2023., Split

S. M. Ana Luburić, živjela 81 godinu, u Družbi 61 godinu,
preminula 31. svibnja 2023., Mostar

Rodbina sestara

Marija Vugdelija, sestra naše s. Tihoslave, preminula 25. svibnja 2023.

Fra Silvestar Bota, brat naše s. Darije i stric naše s. Tamare, preminuo
12. lipnja 2023.

Zahvale

Drage sestre,

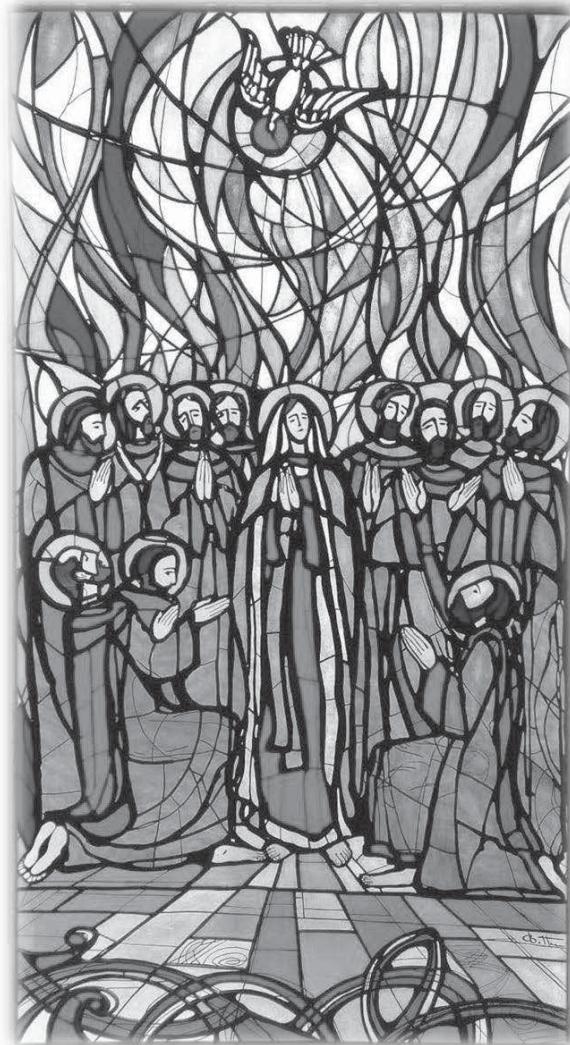
nakon duge i teške bolesti preminula je moja draga sestra Marija. Ovim putem izražavam zahvalnost svima vama koje ste meni i mojoj obitelji na bilo koji način iskazale svoju blizinu i sućut. Gospodin, u kojeg je čvrsto vjerovala, neka je obdari vječnim mirom.

s. Tihoslava Bilokapić

Drage sestre,

U 84. godini života, 65. redovništva i 56. svećeništva, preminuo je moj dragi brat Silvestar. Cijelog svog života Gospodinu je služio revno i postojano. Zahvalna Bogu za njegov život, u svoje ime i uime s. Tamare, zahvaljujem i svima vama koje ste ga ispratile na posljednje počivalište ili nam riječju i prisutnošću iskazale svoju blizinu. Hvala i onima koje su mu molitvom i posjetima ublažavale teške bolesničke dane. Sve vas je u ovozemnom životu volio i poštovao. Njegova plemenita i dobra duša neka vas i nadalje zagovara i prati svojim molitvama. Za sve dobro koje je činio neka ga Gospodin nagradi i primi u svoje kraljevstvo.

Vaša s. Darija

Školske sestre franjevke Krista Kralja

LIST DRUŽBE

Godina XXVII.

Svibanj 2023.

Br. 1 (68)

Generalna kuća
Via Bruno Buozzi, 1
00046 Grottaferrata (RM)
ITALIJA
Tel: 0039/06/9412466
E-mail: segreteria.generale@ssfcr.org

Na naslovnici: Vitrage u samostanskoj kapeli u Zadru

Povjerovali smo Božjoj ljubavi – tako kršćanin može izraziti svoje temeljno životno opredjeljenje. Biti kršćanin nije rezultat neke etičke odluke ili neke velike ideje, već je to susret s događajem, s Osobom, koja životu daje novi obzor i time konačni pravac.

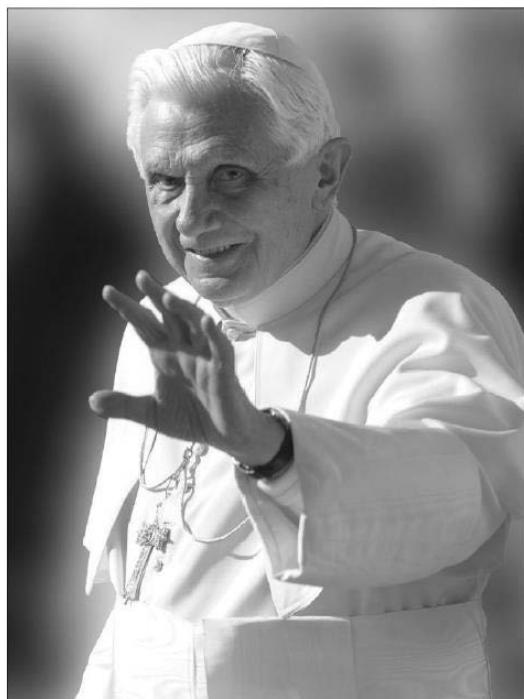
Benedikt XVI., Deus caritas est, 1

Generalna kuća

Iako je prošao već dobar dio ove godine, vrijedno je podsjetiti se na završetak prošle godine koji je u mnogo čemu bio značajan za nas i za Crkvu.

U prosincu prošle godine vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović okružnim pismom sazvala je XVI. redoviti vrhovni kapitul naše Družbe koji će biti slavljen od 2. do 26. srpnja 2023. u Asizu. U skladu s temom Kapitula: *Osluškujući Duha Svetoga hodimo zajedno u novosti života, potakla je sve sestre Družbe da budu otvorene i poučljive nadahnućima Duha Svetoga, pozorne na nove puteve kojima nam je zajedno ići i odvažno kročiti, oslanjajući se na sestrinsko zajedništvo.* Pozvane smo živjeti vrijeme priprave i slavlja Vrhovnog kapitula kao milosno vrijeme, *otvorena uma i srca kako bismo prepoznale nove izazove i na njih odgovorile obnovljenim žarom i kreativnom vjernošću karizmi Družbe.* Na ovom ćemo Kapitulu, nakon sagledavanja aktualnog stanja Družbe, razmotriti njezino ustrojstvo te učiniti reviziju našega zakonodavstva. U izbornom dijelu Kapitula bit će izabrana nova Vrhovna uprava koje će voditi Družbu u sljedećem šestogodištu.

Na samom koncu godine, 31. prosinca, sudjelovale smo na svečanoj molitvi Večernje u bazilici sv. Petra u zahvalu za proteklu godinu. Uz riječi drevnoga hvalospjeva *Te Deum* prebirale smo proživljene trenutke i dane hoda u Božjoj prisutnosti, sve događaje i susrete koji su ostavili trag u duši i radost u srcu, sve primljene blagoslove i milosti. Posebno ozračje vladalo je te večeri među okupljenim mnoštvom u bazilici sv. Petra – s jedne strane velika praznina, ozbiljnost i znakovitost trenutka, a s druge strane zahvalnost za velikoga čovjeka i pastira Crkve, papu emeritusa Benedikta XVI., koji je toga dana preminuo. Iz njegove bogate duhovne baštine čija su okosnica teološke kreposti vjera, nada i ljubav, narod Božji će crpiti uvijek nove poticaje i smjerokaze za svoj vjernički hod i svjedočenje evanđelja.

Početak nove godine označio je i početak intenzivnije priprave za Vrhovni kapitol. U siječnju su u svim provincijama i u Rimskoj regiji slavljeni izvanredni kapituli na kojima smo također sudjelovale kao članice po službi. Potom je uslijedio rad na materijalima i prijedlozima za izmjenu našega zakonodavstva. Vjerujemo da su sve sestre uključene u pripravu za ovaj važan događaj za našu Družbu, ujedinjene u svakodnevnoj molitvi riječima sv. Franje *Svemogući, vječni, pravedni i milosrdni Bože.*

Dan posvećenoga života obilježile smo sudjelovanjem na svečanom euharistijskom slavlju koje je u bazilici sv. Marije Velike predslavio kardinal João Braz de Aviz, prefekt Dikasterija za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskog života, uz nazočnost velikog broja posvećenih osoba. Svetoj Misi prethodila je molitva krunice i svečana procesija s upaljenim svijećama.

Za spomendan naše Uteteljiteljice pripremale smo se trodnevnicom, a na sam dan 6. ožujka slavile smo Svetu Misu za našu Družbu. Primjer života Majke Margarite trajan je poticaj i nama danas da obnovljenim zanosom živimo karizmu, vjerno svjedočimo da smo povjerovale Božjoj ljubavi, te nosimo radost i nadu svima kojima smo poslane.

s. Samuela Klaić

Mariborska provincija

U pripremi za Redoviti vrhovni kapitul Mariborska provincija slavila je od 20. do 22. siječnja 2023. svoj Izvanredni provincijski kapitul u Repnjama. Nakon pridruživanja provincija na Kapitulu su bile nazočne i zastupnice nekadašnje Tršćanske i Austrijske provincije. Ovo povećanje broja članica Kapitula obogatilo nas je na jedinstven način. Nadbiskup u miru mons. dr. Marjan Turnšek uveo nas je u Kapitol bogatim duhovnim izlaganjem. Uslijedio je rad u skupinama, u kojemu smo dotaknule razne vidove našega Bogu posvećenog života. Na Kapitolu su izabrane tri zastupnice za Vrhovni kapitol i tri kandidatkinje za novo Vrhovno vijeće. Kapitol je bio prekrasno i duboko iskustvo sestrinstva. Gospodin je u potpunosti ostvario ono što je navijestio riječima: „Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, ja sam među njima“ (Mt 18,20). Zahvalne smo Duhu Svetomu koji nas je u ovim milosnim danima pratio svojom prisutnošću.

U siječnju je Redovnička konferencija Slovenije organizirala dvodnevni seminar za poglavare i poglavarice različitih redovničkih zajednica. Sudjelovalo je i nekoliko naših kućnih predstojnica i njihovih zamjenica. Tema *I vi ćete mi biti svjedoci* odnosila se na pastoralni rad, tj. na uključenost redovničke zajednice u pastoralno područje.

Susret kućnih predstojnica naše Provincije održan je u Repnjama prve subote u ožujku. U jutarnjem dijelu programa sudjelovale su i neke sestre drugih redovničkih ustanova budući da smo razgovarale o demenciji – sve raširenijem problemu i u redovničkim zajednicama. Volonterka iz *Udruge Spominčica-Alzheimer Slovenije* jednostavnim je riječima, na temelju osobnog iskustva, predstavila najčešće znakove demencije te dala konkretne preporuke kako se s njom nositi. Imale smo priliku čuti savjete o tome kako se odnositi prema osobama koje su pogodene demencijom i što pritom treba izbjegavati. U popodnevnom radu razmijenile smo mišljenja o temi siječanskog susreta poglavara i poglavarica te smo se bavile gospodarskim i drugim pitanjima Provincije.

U našoj Srednjoj gospodarskoj školi u St. Petru u Koroškoj 9. ožujka 2023. održana je 47. dobrotvorna lutrija za projekte u Bugarskoj i Paragvaju. Lutriju su organizirali učenici naše škole uz pomoć svojih mentora i sudjelovanje mladih iz Bugarske koji su tih dana bili u St. Petru u okviru programa razmjene učenika. Učenici naše škole u svibnju će ići u uzvratni posjet u Bugarsku.

U povodu 80. obljetnice smrti naše s. Agneze Petroša Zadarska nadbiskupija organizirala je u subotu, 11. ožujka 2023., hodočašće na mjesto njezina mučeništva, u njezinu rodnom mjestu Brgulje na otoku Molatu. Na poziv provincijske predstojnice Splitske provincije s. Lidije Bernardice Matijević na hodočašću su sudjelovale dvije sestre naše Provincije. Pridružile su se sestrama zajednice u Zadru koje su ih dva dana srdačno ugostile.

Sestra Agneza Petroša, zajedno s četiri druge klarise, položila je doživotne zavjete u Mariborskoj provinciji Školskih sestara franjevki 1936. godine kada su naše sestre, na molbu krčkog biskupa mons. Josipa Srebrniča, preuzele samostan klarisa na otoku Rabu. Početkom

Drugog svjetskog rata s. Agneza privremeno se povukla u svoju obitelj u rodnom selu Brgulje na otoku Molatu gdje je pomagala u poslovima na obiteljskom imanju i bavila se pletenjem. Izrađivala je razne vunene proizvode za mještane te partizanske i talijanske vojnike. Partizani su je, međutim, optužili za suradnju s talijanskim okupatorom i 9. ožujka 1943. ubili na vrlo okrutan način. Zadarska nadbiskupija pokrenula je postupak za njezinu beatifikaciju, zajedno s ostalim žrtvama komunističkog nasilja.

Dana 15. ožujka putem Zoom videokonferencije sudjelovale smo na studijskom danu za redovnike i redovnice na temu *Otvoriti se različitosti*. Nakon svjedočanstva jedne redovnice koja je govorila o prihvaćanju različitosti u zajednici i jednog redovnika koji je podijelio svoje promišljanje o prihvaćanju različitosti s gledišta kulture, uslijedila je rasprava u kojoj smo zajedno promišljali kako možemo svjedočiti bogatstvo različitosti.

I zimsko razdoblje i početak proljeća bilo je vrijeme brojnih pastoralnih aktivnosti. Uz one redovite, sudjelovale smo na župnim oratorijima, organizirale adventsku duhovnu obnovu za mlade i korizmenu za supružnike, likovnu radionicu za ukrajinsku djecu, tečaj kuhanja za odrasle itd. Aktivne sestre na području pastoralna sastaju se tri puta godišnje i dijele svoje pastoralno iskustvo. U veljači smo se sastale u zajednici Svetе Obitelji u Gorici. Na susret smo pozvale koparskog sveučilišnog kapelana fra Bogdana Rusa, OFM, koji nam je pojasnio i prikazao kako naviještati evanđelje u našoj Crkvi na jednostavan i autentičan način, na način sv. Franje.

s. Martina Štemberger

Splitska provincija

Nakon proslave stogodišnje osnutka naše Provincije s novim žarom zakoračile smo u novo stoljeće života za koje se nadamo i molimo da će, prožeto i podupirano Božjom milošću, biti ispunjeno plodovima rada na slavu Božju i dobro bližnjih. Raduje nas što se, nakon godina ograničenja, naša svakodnevica vratila u svoj redoviti ritam te se sve naše aktivnosti, duhovne obnove i susreti ponovno mogu nesmetano odvijati.

Početkom godine u našoj zajednici u Kaštel Lukšiću blagoslovjen je novi oltar u samostanskoj kapeli. Euharistijsko slavlje i svečani obred blagoslova predvodio je mjesni župnik don Marijo Buljević u zajedništvu sa sestrama među kojima je bila prisutna i provincijska predstojnica s. Lidija Bernardica Matijević. Ovom svečanom činu prethodila je temeljita obnova samostanske kapele posvećene svetoj Maloj Tereziji tijekom koje su u obnovljeni prostor postavljeni novi liturgijski elementi: ambon, oltar, postolje za svetohranište te kip Blažene Djevice Marije. Ovime su sestre dobile lijep i intiman prostor za svoje zajedničke i osobne molitvene susrete s Gospodinom.

Sredinom siječnja u provincijskom središtu na Lovretu slavile smo Izvanredni provincijski kapitol na kojem smo u konstruktivnom dijalogu sagledale stanje Provincije i raspravljale o aktualnim temama važnim za Provinciju. Izabrane su zastupnice za predstojeći Redoviti vrhovni kapitol i predložene kandidatkinje naše Provincije za novo Vrhovno vijeće. Ususret slavlju Redovitog vrhovnog kapitula molimo da Duh Sveti i nadalje vodi našu Družbu kako bismo u izazovima današnjice znale prepoznati milosna mjesta našeg djelovanja na slavu Božju i korist bratu čovjeku.

Dan posvećenog života, ove godine bez epidemioloških ograničenja, sestre su proslavile u Zagrebu, Dubrovniku i Splitu. Proslava blagdana Prikazanja Gospodnjeg u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji započela je u crkvi sv. Dominika obredom blagoslova svijeća. Potom se svečana procesija svećenika, redovnika, redovnica, bogoslova i kandidatkinja uputila prema katedrali sv. Dujma gdje smo slavili svetu misu sa svečanom Večernjom. Euharistijsko slavlje predvodio je generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije don Franjo Frankopan Velić. Obilježavanje Dana posvećenog života uvijek nas iznova ispunja zahvalnošću za primljeni dar duhovnog poziva ali ujedno budi u nama i odgovornost za povjerenou blago koje nam je, u krhkosti glinene posude, sačuvati.

Povodom osamdesete obljetnice mučeničke smrti s. Agneze Petroša, sestre naše Družbe, Zadarska nadbiskupija je sredinom ožujka organizirala hodočašće na njezin rodni otok Molat gdje je s. Agneza okrutno mučena i ubijena. Na hodočašću je sudjelovalo oko pet stotina vjernika među kojima je bilo dvadesetak naših sestara i dvije sestre Mariborske provincije kojoj je s. Agneza pripadala.

Za s. Agnezu je zajedno s još 15 žrtava, uglavnom svećenika, stradalih iz mržnje prema vjeri (*In odium fidei*) pred Dikasterijem za kauze svetaca pokrenuta kauza Slugu Božjih Zadarske nadbiskupije kako bi bili uzdignuti na čast oltara. Postupak je trenutno u fazi istraživanja i prikupljanja podataka. Ovo potresno hodočašće bila je prilika da bolje upoznamo s. Agnezu, njezin život i herojske kreposti. Nakon desetljecâ šutnje o njezinoj okrutnoj smrti razotkrivena je istina koja nas kao ljude duboko rastužuje, a kao vjernike i članice ove Družbe ispunjava zahvalnošću i divljenjem nad njenom žrtvom podnesenom za vjeru. Bila nam njezina vjera uzor, a snažno svjedočanstvo pripadnosti Kristu trajno nadahnuće u našem redovničkom posvećenju i služenju.

s. Marina Fuštar

Misija u Demokratskoj Republici Kongu

*Dobrota Gospodnja nije nestala, milosrđe njegovo nije presušilo. Oni se obnavljaju svako jutro...
(Tuž 3,22-23a)*

U proteklom razdoblju smo kroz različite događaje unutar naše zajednice kušale velike milosti od Gospodina. Krajem prosinca imali smo neizmjernu radost pratiti naše sestre s. Pascasie Nsimire, s. Anny Furaha i s. Antoinette Mapendo koje su izrekle svoj konačni „DA“ Gospodinu i položile doživotne zavjete u Nyantendeu tijekom euharistijskog slavlja koje je predvodio generalni vikar mons. Floribert Bashimbe. Bio je to za nas veliki dan, dan radosti i zahvalnosti za naše tri sestre koje je Gospodin pozvao da mu posvete svoje živote po primjeru svetog oca Franje i majke Margarite.

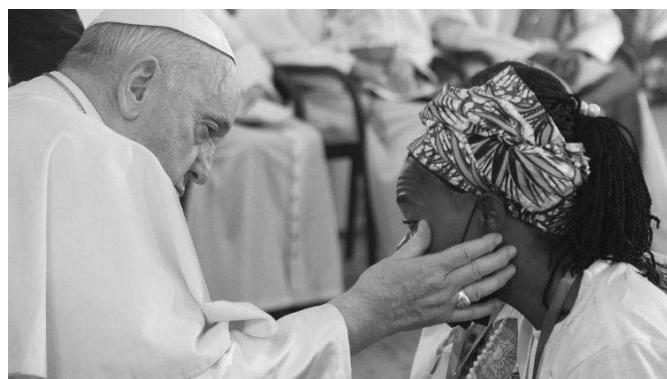
Tijekom mjeseca siječnja u provincijskom središtu u Splitu slavljen je Izvanredni provincijski kapitul na kojem su sudjelovale i naše sestre iz Misije s. Françoise Balibuno Ciza, s. Samuela Šimunović i s. Emilienne Nankafu.

Povodom Dana posvećenog života, uz akciju solidarnosti prema napačenim redovničkim zajednicama u Sjevernom Kivu i nekim zajednicama u našoj sredini koje su pretrpjele napade i nasilje, u organizaciji Konferencije redovničkih poglavara Afrike i Madagaskara održano je predavanje o sinodalnosti i zajedništvu. Kroz predavanje smo se podsjetili kako smo kao osobe posvećena života u Africi potpomognuti brojnim karizmama naših redovničkih obitelji te smo pozvani žarko sudjelovati u širenju toga Svjetla na kontinentu koji je često uvučen u tamu siromaštva, bolesti, iskorištanja prirodnih resursa, nerazvijenosti, ratova, katastrofa, nepismenosti. Sudjelovanje u očitovanju božanskog Svjetla u Africi je sinodalno, tj. uključuje sudjelovanje svih krštenika u životu Crkve, ne samo afričke nego i sveopće. Tko kaže *sinodalnost* kaže i *zajedništvo*. To zajedništvo slavili smo sa Svetim Ocem koji je upravo u to vrijeme bio u svom pastoralnom pohodu DR Kongu. Put sinodalnosti i zajedništva još je dug i podrazumijeva sudjelovanje svih kroz međusobnu otvorenost kako bismo očitovali Svjetlo koje nam dolazi od Krista i Svjetlo koje je Krist, znajući da smo kao posvećene osobe i sami nositelji Svjetla. Slavlje Dana posvećenog života u našoj biskupiji bilo je u župi Naše Gospe od Konga u Nyantendeu. Nakon

svete mise podijelili smo zajednički svečani ručak sa svim posvećenim osobama u velikoj dvorani naše Srednje škole svetog Ante Padovanskog u Nyantendeu.

Velika milost za cijeli naš napačeni narod bio je pastoralni pohod pape Franje koji je posjetio glavni grad Kinshasu od 31. siječnja do 3. veljače. Pohod pod geslom *Svi pomireni u Isusu Kristu* protekao je u duhu pomirenja i bliskosti Svetog Oca s našim narodom. Papa je susreo predsjednika i diplomate, mlade, biskupe, svećenike, redovnike i redovnice, predstavnike karitativnih ustanova. Posebno dirljivo i bolno za nas bilo je pratiti njegov susret sa žrtvama rata i nasilja iz istočnog dijela zemlje.

Sveti Otac nas je pozvao na pomirenje u koje je potrebno vjerovati. Mir će zaživjeti ukoliko se odrečemo nasilja i osvete i rastemo u vjeri u Isusa Krista.

Uistinu, *milost Božja obnavlja se svakim novim danom.*

s. Rosine Neema Kulimushi

Lemontska provincija

Od zadnjeg javljanja našu je Provinciju dvaput pohodila 'sestrica smrt'. U kolovozu je s. Celesti Stazinski dijagnosticiran limfom mozga. Odlučila je ne podvrći se liječenju. Sve je više slabila te na koncu mirno usnula 26. studenoga 2022. Jako nam nedostaje ova ljubazna i pobožna sestra. Uzdamo se u njezine molitve i vjerujemo da uživa vječni život sa svojim Zaručnikom. Sestra David Markuz, koja se posljednjih godina borila s različitim tjelesnim poteškoćama, uvijek je zadržala pozitivan stav i svaki je novi dan radosno živjela. Dugi niz godina s. David bila je kuharica u samostanu, brinula se za povrtnjak i voćnjak. Vrijeme u mirovini voljela je provoditi u igranju društvenih igara i slaganju puzzla, a poticala je i druge sestre na te aktivnosti. I njezinim je odlaskom ostala velika praznina, posebice na bolesničkom odjelu, gdje je nekoliko godina živjela i pomagala koliko je mogla. Sada moli za nas, a mi se trudimo živjeti radosno kao što je ona živjela.

Broj naših pridruženih članova posljednjih se godina nije povećavao zbog pandemije koronavirusa. Neki su članovi preminuli, a neki se iz osobnih razloga ne mogu ponovno angažirati. Ipak, sadašnji članovi i dalje nas podržavaju i žive naše vrijednosti. U timu sestara za animiranje pridruženih članova su: s. Therese Ann Quigney, s. Paula Nasenbeny, s. Annette Shircel i s. Patricia Kolenda. Na jednodnevnoj duhovnoj obnovi u došašcu, 3. prosinca 2022., okupilo se osamnaest pridruženih članova. Ponovno su se okupili 25. ožujka 2023. na proljetnom susretu na kojem su promišljali o *Duhovnoj viziji sv. Franje*.

Više od 50 godina naši prvi susjedi – Golf tereni „Cog Hill“ – pozivali su nas na božićnu večeru prvog ponedjeljka u prosincu. Tamo smo podijelile mnogo sretnih trenutaka pjevajući, susrećući sestre iz različitih podružnica, uživajući u pripremljenim delicijama i primanjima malih darova od Djeda Božićnjaka i prije božićnoga slavlja. Ove godine prvi put nismo bile pozvane jer je promijenjen vlasnik golf terena. Također, našim sestrama, koje se teže kreću, postalo je teško odlaziti nekamo izvan našega posjeda. Umjesto da odemo tamo, organizirale smo našu provincijsku božićnu večeru 18. prosinca 2022. u samostanu Mount Assisi. Okupile smo se kao mala, ali sretna obitelj i zajedno slavile prisjećajući se dobrih vremena sa slavlja u prostorima Golf terena „Cog Hill“ i dijeleći zahvalnost za sve što su nam pružili tijekom godina.

Jedan od sretnih trenutaka koje smo živjele od našeg zadnjeg broja Lista Družbe bilo je slavlje Izvanrednog provincijskog kapitula. Dana 28. siječnja 2023. okupilo se četrnaest zastupnica na popodnevnom zasjedanju Kapitula. Prvi zadatak bio je izbor zastupnice i njezine zamjene za Vrhovni kapitol 2023. godine. Za zastupnicu je izabrana s. Patricia Kolenda, a kao zamjena s. Maryann Dosen. Nakon kratke stanke nastavile smo rad u dvorani Kapitula kako bismo razmotrile preporuke Redovitog provincijskog kapitula iz lipnja 2022. i napredak u ostvarivanju. Sesta Therese Ann s nama je podijelila odgovor Vrhovne uprave na našu nemogućnost da pošaljemo tri imena kandidatkinja za Vrhovno vijeće. Članice Kapitula izrazile su nadu i povjerenje u ono što još možemo ostvariti u našoj Provinciji kao i prihvatanje naših ograničenja i onoga što više ne možemo činiti.

U veljači smo pokrenule program stipendiranja „Mount Assisi“ s nadom da se naša odgojna baština nastavlja tako što podržavamo katoličko obrazovanje. Dvije godišnje stipendije, svaka po 2.500,00 dolara, bit će dodijeljene djevojkama koje pohađaju katoličku srednju školu i čije su majke ili bake diplomirale na našoj Akademiji „Mount Assisi“. Do sada su pismene prijavnice ispunile dvadeset i dvije djevojke. Nakon toga svaka djevojka treba poslati video u trajanju od dvije-tri minute u kojem će objasniti zašto bi baš ona trebala dobiti stipendiju. Od svih prijavljenih bit će izabrana manja skupina koja će pristupi završnoj fazi, a ona se sastoji od osobnog razgovora s Povjerenstvom za odabir.

Slijedeći preporuke Kapitula u veljači smo također započele s formiranjem Povjerenstava za buduće korištenje slobodnog dijela zgrade Alvernia Manor te za izradu nove mrežne stranice, primjereno i pristupačnije korisnicima. U povjerenstvima su uz sestre i stručnjaci laici.

Sesta Therese Ann i s. Maryann sudjelovale su u nadbiskupijskom slavlju Dana posvećenog života 19. veljače 2023. u župi Malog Isusa u Chicagu. Program se sastojao od predavanja i razgovora s kardinalom Blažom Čupićem te euharistijskog slavlja koje je predslavio Kardinal.

U ožujku smo imale priliku ugostiti s. Zdravku, s. Mirelu i s. Jozefinu iz Mostarske provincije te fra Lovru Šimića, OFM, koji su imali duhovne vježbe u našoj kući molitve. Družili su se s nama na večeri kada smo im mogle iskazati našu franjevačku gostoljubivost.

Živeći ove korizmene dane u duhu molitve, posta i milostinje, željno iščekujemo blagdan Uskrsa s porukom nade, obećanja novoga života i dubljeg iskustva Kristove spasiteljske snage. Pridružujemo se svim našim sestrama diljem svijeta u molitvi Duhu Svetomu da nadahne i vodi sestre koje će sudjelovati na Vrhovnom kapitolu i pripremi budućnosti naše Družbe u današnjem svijetu, u vjernosti karizmi naše utemeljiteljice Majke Margarite.

s. Kathleen Vugrinovich

Mostarska provincija

Vrijeme blagdana sveto je vrijeme prisnijeg prebivanja u Božjoj nazočnosti. Iz tih slavlja i zahvalnosti, koja nas obuzima, mi se s obnovljenim žarom posvećujemo djelovanju, apostolatu, sudjelujući na taj način u Božjem stvarateljskom djelu. Slavlja i rad, blagdani i svagdani ritam su našega života. I od svih svetkovana, radosti i poteškoća rada, davanja i primanja, mladica i zrelih plodova, dolazaka i umiranja, „brojeva i djelotvornosti“, izgrađujemo put svetosti i ljestve do neba.

Život naše Provincije protekao je u ovim mijenama, svečanostima blagdana i običnostima svagdana. U provincijskom sjedištu u Mostaru radosno smo proslavile svetkovinu Krista Kralja, naslovnika naše Družbe, a potom ušle u vrijeme došašća, nutarnje i vanjske pripreme za rođenje Isusovo. I opet smo u božićnom vremenu na poseban način proslavile svetkovinu Svetе Obitelji, naslovnika Provincije. Samostanskoj zajednici pridružile su se sestre iz naših zajednica iz Bijelog Polja i Mostara. Tim je povodom na blagdan Marije Bogorodice euharistijsko slavlje u samostanskoj kapeli predslavio mjesni biskup mons. Petar Palić.

Dok smo početkom nove godine započele moliti za dobру pripremu i slavlje Vrhovnog kapitula, intenzivno smo se pripremale za slavlje Izvanrednog provincijskog kapitula. Tijekom dvodnevnog rada, 20. i 21. siječnja 2023., usvojen je Provincijski plan za sljedeće šestogodište „Što god vam rekne, učinite“ te predan svim sestrama kao poticaj i pomoć na putu evanđeoskog posvećenja. U njemu su sabrana sva naša promišljanja o molitvenom životu i zajedništvu te traženja novih načina prisutnosti, svjedočenja i djelovanja. Na svima nama je da uvijek iznova brižno činimo ono što smo obećale u osobnom i zajedničkom životu. Na Kapitulu smo također izabrale zastupnice za Vrhovni kapitol kao i kandidatkinje za novo Vrhovno vijeće. O da *uvijek činimo ono što znamo da Gospodin želi i da uvijek želimo što je Njemu milo*.

Sadržaji početnog i trajnog odgoja ostvaruju se prema predviđenom programu. Napose smo zahvalne za rast svježih mladica Provincije. Jedanaest sestara juniorki imale su zajedničku duhovnu obnovu u Kući Božjega milosrđa u Bukovici, a na *Dan posvećenoga života* tri su sestre u samostanu Svetе Obitelji u Mostaru obnovile privremene zavjete. Samostanska je zajednica zdušno molila za njih da obnovljenom željom čeznu za svetošću i da u njihovu životu bude vidljiva sva ljepota Evanđelja. I naše najmlađe, novakinja, postulantica i tri kandidatice, imale su svoj zajednički, međuprovincijski, susret u Sarajevu.

I ove godine nastavljamo s nizom obljetnica, važnih za život i apostolat Provincije. S radošću se spominjemo stote obljetnice uspostavljanja novicijata u Mostaru (28. travnja 1923.). Zahvalne smo i na trideset godina hoda s mladima i održavanja molitveno-odgojnih seminara u *Domus pacis* u Međugorju. Obje ove obljetnice, kao i redoviti redovnički jubileji, zavrjeđuju svoj trenutak „kazivanja povijesti“ i proslave.

U tijeku je redoviti godišnji pohod Provincijske predstojnice sestrama Provincije. Osim uobičajenog sagledavanja života i apostolata pojedine zajednice, poseban su predmet osobnih i zajedničkih promišljanja ovogodišnjeg pohoda smjernice novoga Provincijskog plana.

Katkad i pohodi pojedinih osoba naše svagdane pretvore u blagdane. O svetkovini sv. Josipa, zaštitnika mjesne Mostarsko-duvanjske biskupije i prigodom zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, provincijsko središte u Mostaru pohodio je novoimenovani apostolski nuncij u BiH nadbiskup Francis Assisi Chullikatt te mons. Piero Coccia, nadbiskup metropolit Pesara u miru, zajedno s regionalnom predstojnicom Rimske regije s. Maristellom Palac i s. Lucijom Vrdoljak.

Život zadobiva sasvim drugo lice kad Gospodin iznenada k sebi pozove nekoga između nas. A pozvao je dvije naše sestre: s. Milu Begić i s. Silvanu Rozić. Možemo samo ponizno reći 'Neka bude volja tvoja' i moliti da nam oči vazda budu uprte prema njemu gdje je za nas istinski život, istok i uskrs naše duše.

s. Magdalena Šarić

Argentinsko-urugvajska provincija

Drage sestre, protekle mjesecne obilježio je čitav niz događanja koje smo živjele u zahvalnosti Gospodinu za milosti koje je udijelio našoj Provinciji sv. Josipa.

Zahvalne smo Gospodinu za visoke i važne obljetnice naših škola: 5. studenoga 2022. proslavile smo 60 godina škole „Djeteta Isusa“ u Puerto General San Martínu (Santa Fe), 22. studenog 2022. proslavile smo 75 godina škole „Sv. Male Terezije“ u Las Lomitasu (Formosa) te 15. ožujka ove godine 90 godina škole „Sv. Elizabete“ u Formosi.

Pod gesmom *S radošću nastavljamo odgajati u vjeri, ljubavi i sućutnosti* okupile su se tijekom pojedinih slavlja obrazovne zajednice tih škola – bivši i sadašnji ravnatelji i nastavnici te učenici različitih generacija – kako bi zajedno proslavile prijeđeni put od 90, 75 i 60 godina. Bili su to dani slavlja, radosti i zahvalnosti za sve što smo zajedno postigli, dani u kojima smo u punini osvijestili vrijednost poslanja na odgojno-obrazovnom području kroz dugu i plodnu povijest, bogatu ostvarenjima i plodovima. Bili su to također dani spomena na stupove odgojnog poslanja naše utemeljiteljice Majke Margarite: pobožnost, poniznost, ljubav prema djeci, hrabrost i duboka vjera. Svime time i mi smo bile vođene i rasle te doživjele slavlje ovih važnih obljetnica. Gledajući unatrag vidimo da su godine plodnoga života bile odraz truda, žrtve i predanosti brojnih sestara koje su odgovorile izazovu evangeliziranja i odgoja. Zajedno s njima Bog je potaknuo dobre ljudi koji su voljeli Isusa i odgojni rad. Tako je nastala obrazovna zajednica ukorijenjena u vjeri i vođena duhom služenja djeci i mладима. Zahvaljujemo Bogu, slavimo ga i molimo njegov blagoslov kako bismo mogle nastaviti ovo djelo.

Susret kućnih predstojnica održan je 24. i 25. studenoga 2022. godine. Bio je to vrlo bogat susret u kojem je svećenik Carmelo Morra, MSSCC, razmišljanjem na temu *Duhovnost zajedništva* (Koinonía – Živjeti zajedno) rasvijetlio naše pameti i srca ističući polazišta za obnovu međusobne povezanosti u zajedničkom životu. Na susretu su produbljene i druge teme poput trajnog odgoja, razlučivanja i dr. U siječnju smo u zajednici u San Lorenzu imale duhovne vježbe koje je predvodio fra Sergio Carballo, OFM. Protekle su u ozračju tištine i sabranosti, kao dragocjeni trenutci dijeljenja franjevačke duhovnosti.

Izvanredni provincijski kapitul slavile smo 30. i 31. siječnja. Prvoga dana jako dobro i dragocjeno predavanje održala je dr. María Inés Franck koja ima veliko iskustvo i bogat profesionalni rad na području prevencije zlostavljanja. Poznavanje ovoga područja za nas je aktualno i potrebno kako bismo se u iskrenosti i jasnoći mogle suočavati s tom problematikom. S teološko-duhovnog aspekta obogatio nas je fra Fernando Bustamante koji nas je potaknuo na zahvalno pamćenje u sigurnosti da nas Bog ljubi. Sestra María Angélica Medina izabrana je za zastupnicu na Vrhovnom kapitulu.

Pravni zastupnici i ravnatelji naših škola imali su duhovnu obnovu 2. i 3. veljače u San Lorenzu. Susret je svojim svjedočenjem i iznenađujućom kreativnošću obogatio dr. Claudio Chávez. Produbio je pedagoške i duhovne sadržaje na temu *Od iskustva učenja bivanja do pedagogije bivanja*. Sudionici su izrazili zahvalnost za mogućnost koja im je ponuđena, za susret koji će dati zamah, svjetlo, nadu, zanimanje i snagu za početak nove školske godine. Imali smo priliku podijeliti iskustva različitih škola, tehnike, dinamike, razmišljanja, šutnje i molitve u kršćanskom duhu prožetom franjevačkom duhovnošću.

Dana 17. i 18. veljače održan je susret nastavnika naših triju škola iz pokrajine Formosa: „Sv. Klare Asiške“ Laishí, „Sv. Terezije od Djeteta Isusa“ Las Lomitas i „Sv. Elizabete“ Formosa koja je bila domaćin ovog susreta. Predavanje na temu *Bratstvo je put* održao je fra Joaquín. U svom govoru usredotočio se na Spise sv. Franje naglasivši važnost življjenja evanđelja. Za organizaciju ovog događaja pobrinuli su se pastoralni tim i skupina nastavnika Zavoda „Sv. Elizabete“, koji su također sudjelovali na VI. Kongresu Franjevačke obitelji Argentine održanom u studenome 2022. u San Antonio de Arredondu (Córdoba).

Na svetkovinu sv. Josipa, zaštitnika naše Provincije, koju smo proslavile u pobožnosti i zahvalnosti, kandidatica Celeste Valdez primljena je u postulaturu. Nakon više godina u kojima nismo imale kandidatica, Gospodin nam ovim događajem obnavlja nadu. Blagoslovljen bio Bog!

s. Marta Perna i s. Rosa Vega

Bosansko-hrvatska provincija

Jedna izreka glasi: „Podijeljena radost je dvostruka radost“. Radosne smo što uvijek iznova možemo međusobno dijeliti sve lijepo, a katkad i teške trenutke – kruh za dušu, ulomke naših života. Od našeg zadnjeg javljanja nanizalo se puno lijepih i dragocjenih trenutaka, a ovdje ću izdvojiti samo neke.

Središnji događaj bio je Izvanredni provincijski kapitol koji smo slavile 20. i 21. siječnja 2023. godine pod gesmom „Učitelju, daj da progledam!“ (Mk 10,51). Bila je to naša molitva i misao vodilja kroz dva dana u kojima smo zajedno tražile nove putove u vremenu u kojem živimo i koje od nas traži da progledamo, gledamo i vidimo novim očima. Provincijska predstojnica s. Željka Dramac tu je molitvu i želju izrekla riječima: „Da progledamo, da vidimo gdje smo, da iznova spoznamo duboku čežnju za Bogom u životu osobnome i u našem zajedničkom hodu, kako bismo s nadom naviještale i svjedočile radosnu vijest o Božjoj ljubavi i čovjekovu spasenju“. Na Kapitulu su usvojene *Smjernice za život i djelovanje (2023.-2027.)*, čiji nacrt je bila pripremila Provincijska uprava, a prema kojima je svaka sestra pozvana „hrabro se suočiti s izazovima unutar zajednice i hrabro osvijestiti našu stvarnost, vidjeti gdje smo, što nam je ciniti i kako danas sudjelovati u poslanju Crkve i njezinom djelu evangelizacije“. U izbornom dijelu Kapitula izabrale smo četiri zastupnice za XVI. Redoviti vrhovni kapitol 2023. kao i kandidatkinje za novo Vrhovno vijeće.

U kanonskom pohodu zajednici sestara misionarki u Rwentobu (Uganda) od 7. do 18. veljače bile su s. Željka Dramac, provincijska predstojnica, i s. Snježana Pavić, provincijska savjetnica. Bila je to prilika za osobne i zajedničke susrete, za razgovore i donošenje konkretnih planova o apostolatu ove zajednice, o gradnji škole i kuće odgoja. Tijekom boravka u Ugandi s. Željka i s. Snježana pohodile su također naše sestre Splitske provincije, koje su prije četiri mjeseca došle u Rwanyenu, te zajednice sestara Kćeri Božje ljubavi koje djeluju u Rushooki i Kampali. Bilo je to vrijeme susreta, pohoda, suza i smijeha, vrijeme intenzivnih emocija u kojem su se izmjenjivale radost i tuga, čuđenje i divljenje, bol i zahvalnost, šutnja i molitva. Dojmova iskustva Afrike možda će najbolje izraziti riječi s. Snježane koja je u svom osvrtu napisala: „Svaki novi dan je pun intenzivnih doživljaja i obojen cijelim rasponom emocija: od tuge, boli, osjećaja nemoći i neugode do neizmjerne radosti. Obilazak sela u kojem sestre žive, mjesta gdje rade i djeluju, posjeti pojedinim obiteljima i upoznavanje s njihovim nedaćama, susreti s djecom i starijima na putu – sve su to bili dragocjeni kamenčići u mozaiku našeg doživljaja Afrike. Čovjek ne može a da se ne

zapita... kako li je moguće istovremeno živjeti u krajnjem siromaštvu i bijedi, a nositi toliko radosti u sebi i poklanjati je drugome!? To je pitanje koje nas je pratilo tijekom boravka u Africi.“

Nakon povratka iz Afrike s. Željka je nastavila s vizitacijom naših zajednica, najprije u Bosni tijekom mjeseca ožujka, a zatim u Hrvatskoj i inozemstvu u travnju i svibnju. Osim susreta sa svakom sestrom bit će to ujedno i prigoda za predstavljanje *Smjernica za život i djelovanje* koje su poziv svakoj pojedinoj sestri da se, prema svojim mogućnostima, uključi u život zajednice i cijele Crkve.

Susreti s dragim ljudima, posebno s onima s kojima dijelimo iste interese, želje i nadanja, uvijek donose radost. Tako je bilo i prilikom susreta najmlađih članica naših dviju provincija: Bosansko-hrvatske i Mostarske. Naime, od 2. do 5. ožujka 2023. u Sarajevu održana su dva seminara: seminar za kandidatice, postulantice i novakinje ovih dviju provincija koji je vodila s. Ivanka Mihaljević te seminar za sestre juniorke naše Provincije koji je vodio fra Miro Jelečević, OFM. Tih dana provincijsko sjedište oživjelo je od pjesme, smijeha, radosti i mladosti. Zahvaljujemo Bogu za svaku od njih i molimo da ustraju na putu kojim su krenule.

Deseta obljetnica glazbene radionice *Canticum*, koju vodi s. Anđelka Mlakić, svečano je proslavljen Božićnim koncertom u našem samostanu u Livnu. Tijekom proteklog desetljeća kroz ovu radionicu prošla su mnoga djeca koja su, uz osnove glazbene kulture, liturgijskog pjevanja i sviranja, imala priliku bliže se upoznati sa životom i djelovanjem naših sestara.

Od susretâ koji su organizirani u našoj Provinciji izdvajamo dva koja su se dogodila u našem Duhovnom centru u Bugojnu. U vremenu došašća sestre su pripremile susret za obitelji koji je vodio o. Viktor Grbeša, OCD. Drugi susret bio je korizmena duhovna obnova za vjernike koji žele propubljivati svoju vjeru i intenzivnije prolaziti korizmeni hod priprave za proslavu svetkovine Uskrsa. Duhovnu obnovu na temu „Zdenac“ animirala je s. Ljubica Stjepanović zajedno sa sestrama zajednice u Bugojnu.

Od početka ove godine tri naše sestre pošle su ususret Gospodinu: s. Ana Dubravac, s. Rafaela Kovač i s. Marijana Živković. Dobri Otac neka ih primi u svoj vječni mir i radost, a mi ih nosimo u svojim sjećanjima i molitvama.

Neka nam u ovom vremenu nemira i nesigurnosti uskrslji Gospodin udijeli svoj mir kako bismo radost Uskrsa mogle nositi svima i biti istinske svjedokinje nade! Mir i dobro!

s. Ivana Pavla Dominković

Paragvajska provincija

Drage sestre, providnosna Božja ljubav nam omogućuje da kao članice iste obitelji budemo povezane preko Lista Družbe te razmjenjujemo ono što živimo na osobnoj i zajedničkoj razini. Zahvalna za bogata iskustva dijelim s vama neka važnija događanja iz naše Provincije.

Godišnje ljetne misije Franjevačke obitelji u Paragvaju održane su u župi sv. Izidora Ratara u Curuguatuju, biskupija Ciudad del Este, od 21. do 29. siječnja 2023. pod geslom *Evo me, Gospodine, mene pošalji.*

Ovo je prva od tri godine u kojima su planirane franjevačke misije u ovome gradu, a koje imaju sljedeće ciljeve: *stvoriti uvjete* koji pogoduju rastu u bratstvu i zvanju misionara franjevačke duhovnosti; *produbiti* iskustvo Boga u kršćanskim zajednicama; *jačati* zauzetost pastoralnih djelatnika njegujući bratske odnose i misionarsko zalaganje među članovima zajednice; *prikupiti* podatke o osobama za koje je potrebno skrbiti u nastavku misija, o potrebama sakramentalne skrbi, bolesnicima itd.; *otvoriti* puteve susreta u domorodačkoj zajednici Ava Guaraní. U misijama su sudjelovale i naše sestre s. Evanilda Ramírez, s. Elisa Rodríguez, s. Patricia Barboza te juniorke s. Katia Osorio i s. Aida Torales. Po povratku u svoje zajednice sa sestrama su podijelile lijepo iskustvo vjere proživljeno među jednostavnim pukom, seljacima i domorocima.

Nakon godišnjih duhovnih vježbi u prosincu prošle godine i nekoliko dana odmora u svojim obiteljima, 20. veljače započele smo u našim odgojno-obrazovnim ustanovama novu školsku godinu prema školskom kalendaru koji je utvrdilo Ministarstvo prosvjete Paragvaja. Parafraziram jutarnji hvalospjev iz Liturgije časova: „Satovi su počeli kucati brže: započeli smo novu školsku godinu; počinju pitanja, užurbanost obveza, počinje život; satovi se preklapaju... kakva mreža, kakva zbrka!“ No, sretne smo da opet čujemo vrevu djece i mladih te osjetimo njihovu želju da nastave učiti i rasti kao ljudi. Upravo je to ono što nas potiče da nastavimo prekrasno poslanje evangeliziranja putem obrazovanja polažući svoju nadu u Božanskog Učitelja i nadahnjujući se odgojnom metodom Majke Margarite Pucher.

Sestra Fátima Ferreyra Pereira proslavila je 2. veljače dijamantni jubilej redovničkog života i obnovila svoje predanje – *Evo dolazim, Gospodine, vršiti volju tvoju*. Dijeleći s njom taj milosni trenutak i mi smo imale prigodu zahvaljivati Gospodinu za dar poziva. Osvijestile smo da smo pozvane živjeti plan ljubavi Božje i prožeti svoje postojanje istinskom vjerom u obećanje: „Tko izgubi život svoj radi mene, naći će ga“ (Mt 10,39). Misa zahvalnica, pod kojom je s. Fátima obnovila redovničke zavjete, slavljena je 18. veljače u župi Gospe Fatimske u Pedro Juan Caballeru. Iz Asunciona je tom prigodom došla provincijska predstojnica s. Margarita González zajedno s drugim sestrama. Nakon mise uslijedilo je sestrinsko druženje u višenamjenskoj školskoj dvorani Svetе Marije Andeoske, gdje su nastavnici naših dviju škola, Gospe od Ružarija i Svetе Marije Andeoske, pripremili prigodni program u zahvalu s. Fátimi za sve što je darovala i još uvijek svima daruje svojom jednostavnošću i radošću. Slavlju su nazočili članovi njezine obitelji, župljanji i najbliži prijatelji.

s. Eva Arévalo Coronel

Rimska regija

Naše su zajednice u Rimu živjele jednostavan i uobičajan ritam svakodnevice. Ipak, neki su događaji imali snažniji odjek u toj svakodnevici.

Vrijeme došašća živjele smo kao vrijeme posebne milosti. Pod okriljem Bezgrješne Djevice, zaštitnice Rimske regije i uzora onima koji žele susresti Gospodina koji dolazi, naše zajednice su se pripremale intenzivnom molitvom, a neke sestre i postom, dočekati Dijete Isusa rođenog da nam podari istinski i trajni mir. Taj smo mir, na poticaj pape Franje, žarko molile također izmučenoj zemlji Ukrajini.

Neposredno nakon Božića, od 26. do 31. prosinca, gotovo sve sestre Regije sudjelovale su na godišnjim duhovnim vježbama na Farnesini, koje je vodio fra Guarino Valentino, OFM. Bilo je to milosno vrijeme za duhovni rast i snažno iskustvo zajedništva s Gospodinom i međusobno. Razmatranja su bila usredotočena na pojedine biblijske, pretežno ženske likove koje je propovjednik na slikovit način prikazao kao virtualnu 'umjetničku galeriju' te našu pozornost usmjerio na njihove posebne značajke. Svakim danom ta je galerija obogaćivana novim likovima. Sestre su bile pozvane analizirati ih, upoznati i ogledati se u njihovim životima kako bi se suočile s vlastitim vrlinama i manama te napredovale u duhovnom rastu. Napustivši tu virtualnu 'umjetničku galeriju', iznutra preobražene pozvane smo vjerodostojno, jednostavno i ponizno svjedočiti ono što smo vidjeli i čule.

Dana 31. prosinca 2022. vijest o smrti pape emeritusa Benedikta XVI. proširila se cijelim svijetom, također i našim zajednicama u Rimu. Od 2. do 5. siječnja, u različitim trenucima, sve su sestre odale počast pokojnom Papi u miru pohodivši njegov odar u bazilici sv. Petra. Također, one koje su mogle, nazočile su 5. siječnja 2023. svečanom sprovodu na Trgu sv. Petra prepunom vjernika iz cijelog svijeta. Dok je gusta magla obavijala kupolu bazilike sv. Petra i Berninijevu kolonadu, a ledeni vjetar šibao lica okupljenih, snažan je bio osjećaj crkvene pripadnosti i doživljaj blizine velikog čovjeka koji nam je u naslijede ostavio trajan poticaj da budemo stameni u vjeri i ponizni radnici u vinogradu Gospodnjem. Pokojni papa u miru Benedikt XVI. jasnim je i uzvišenim riječima to izrekao u svojoj Oporuci: „Ostanite čvrsti u vjeri! Ne dajte se smesti! Isus Krist doista je put, istina i život – a Crkva je, u svim svojim nedostacima, doista Njegovo tijelo“. Zahvalne smo mu za njegove darovane misli, jasnoću vjere, ljubav i jedinstvo Crkve te za jednostavnost kojom je živio i naviještao Božje otajstvo.

Sve su naše zajednice 6. ožujka svečanom euharistijom proslavile obljetnicu rođenja i smrti naše utemeljiteljice Majke Margarite Pucher. Slavlju je prethodila trodnevница i razmišljanje o našoj Utemeljiteljici, u čemu nam je pomogao i kratki videozapis o njezinu životu.

Od 19. do 26. ožujka s. Lucia Vrdoljak Colo i s. Maristella Palac pratile su mons. Piera Coccii koji je kao izaslanik Talijanske biskupske konferencije sudjelovao na redovitom zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine u Mostaru. Bili su ugošćeni u zajednici sestara u samostanu sv. Franje u Bijelom Polju. Iskrena i topla dobrodošlica provincijske predstojnice Mostarske provincije s. Franke Bagarić i ljubazno gostoprимstvo svih sestara ostavili su u njihovim srcima i dušama neizbrisiv trag ljepote i franjevačke gostoljubivosti. Posjećujući sestarske zajednice upoznavali su poslanje sestara koje žive i djeluju u nimalo lakom društveno-kulturnom okruženju.

Na povratku u Rim zaustavili su se u zajednici sestara na Lovretu u Splitu gdje su ih srdačno dočekale provincijska predstojnica Splitske provincije s. Lidija Bernardica Matijević i sestre zajednice, u čijoj je kapeli mons. Coccia slavio svetu misu. Kući su se vratili obogaćeni tolikim viđenim i doživljenim dobrom.

s. Maristella Palac

ŽIVOT – POSLANJE – SVJEDOČENJE

U rubrici predstavljamo svjedočanstvo apostolata sestara Bosansko-hrvatske provincije u Ustanovi za prihvat i odgoj djece „Mala škola“ Vareš.

Mala škola u Varešu

Školske sestre franjevke Krista Kralja u Varešu

Slijedeći riječi utemeljiteljice Majke Margarite Pucher koja – nakon što je odlučila da s nekolicinom sestara u Mariboru osnuje novu redovničku zajednicu – 19. svibnja 1869. piše biskupu u Grazu: „Sвесна sam da će ovo biti vezano sa žrtvom i borbom, ali ako nitko ne započne i ne prinese ovu žrtvu, dobro će zauvijek biti propušteno“, sestre nove Družbe vrlo brzo započinju svojevrsnu misijsku djelatnost u Bosni, žiteljima tadašnje Austro-Ugarske vrlo egzotičnom prostoru.

Kada su Školske sestre franjevke iz Maribora kročile na vareško tlo davne 1936. godine, nije to bio ni izbliza prostor poput današnjeg. Tada je podno planine Zvijezde postojao razvijeni rudarski grad koji je privlačio k sebi ljude iz svih dijelova tadašnje države i šire. Danas je to bosanski brdski gradić udaljen 45 km od Sarajeva, okružen planinama i strmim brdima, prilično prometno izoliran. No, s tadašnjim industrijskim razvojem s jedne strane, razvijalo se s druge strane ekstremno siromaštvo i odgojna zapuštenost djece i mладих, posebno ženske mladeži.

Školske sestre franjevke, vjerne svojoj karizmi, započinju u Varešu odgojno-obrazovni rad te otvaraju dječji vrtić i pučku školu. No, uspješno sestarsko djelovanje zaustavio je Drugi svjetski rat, a nakon njega nova politička vlast nacionalizirala je 1945. godine samostanski prostor i on je prenamijenjen prema potrebama novih upravitelja. Tek godine 2004. godine, nakon višegodišnjih zahtjeva, kuća je vraćena u sestarski posjed, ali u potpuno derutnom stanju. Obnova nije bila moguća te sestre 2008. godine na istom mjestu grade novu kuću i otvaraju Ustanovu za prihvat i odgoj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi „Mala škola“.

Iako se radi o djelovanju u socijalnom sektoru, imenom su sestre ostale vjerne tradiciji te su Ustanovu nazvale „Mala škola“. Tijekom zadnjih četrnaest godina mnoge su sestre kraće ili duže vrijeme radile u Maloj školi, a zadnjih godina uz sestre tu radi i civilno osoblje. Isto tako, naš samostan i Ustanova više puta bili su prostor gdje su volonteri radili sa štićenicima i na taj se način

senzibilizirali za rad s djecom i mladima, ili imali praksu za svoje buduće stručno usavršavanje kao socijalni radnici, logopedi i slično.

Zajednica u Varešu danas broji devet sestara koje djeluju u Ustanovi i u župnoj zajednici. I prije otvaranja Male škole sestre su u Varešu pastoralno djelovale u župnoj zajednici te predavale vjerouauk u školi, što čine i danas.

Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi

Prvi štićenici, u suradnji s nadležnim Centrima za socijalni rad, stigli su u Ustanovu u kolovozu 2009. godine. Time započinje djelovati Mala škola – prihvatna zajednica za djecu i mlađe s teškim osobnim i obiteljskim situacijama. Većina štićenika dolazi iz vrlo problematičnih i teških obiteljskih sredina gdje nisu zadovoljene njihove osnovne životne potrebe. Prve godine života proživjeli su bez osnovnih uvjeta za normalan život: bez ljubavi, stimulacije, poticajne atmosfere, afektivnih iskustava, sigurnosti i adekvatne roditeljske skrbi. To je ostavilo ozbiljne posljedice na svim razinama, a posebno na emotivnoj. Štićenici dolaze iz cijele Bosne iz katoličkih obitelji, ali i iz mješovitih zajednica. Smješteni su u Ustanovi tijekom cijele godine 24 sata dnevno i u potpunosti ovise o brizi sestara. Broj je djece tijekom godina varirao, a u Maloj školi trenutno živi 18 djece i mlađih u dobi od 7 do 19 godina. Troje mlađih pohađa srednju školu u Katoličkom školskom centru u Sarajevu, a svi ostali pohađaju osnovnu školu u Varešu. U Ustanovi se veliki trud ulaže kako bi se djeci i mlađima pružila što bolja i kvalitetnija naobrazba.

Velika važnost polaže se također na organiziranje i realiziranje različitih izleta, proslava blagdana i važnih događaja te zajedničkih godišnjih odmora tijekom kojih se jača osjećaj pripadnosti i zajednički identitet iskustvom zajedništva, različitosti, dijeljenja i međusobnog uvažavanja. Svakom djetetu osigurane su aktivnosti unutar i izvan Ustanove, ponajprije uključenost u obavezno obrazovanje, sportske, rekreativne i kulturne aktivnosti koje potpomažu njihov skladan fizički rast i omogućavaju druženje s vršnjacima te sudjelovanje u radionicama različitih sadržaja. Neke od tih radionica su kreativne radionice koje imaju za cilj upoznavanje različitih materijala i njihovih svojstava, odgoj za lijepo, postizanje određenih vještina u izradi različitih predmeta, davanje

mogućnosti djetetu da izrazi svoje emocije. U prvi plan ne stavlja se konačan uradak, nego ono što se događa u djetetu tijekom kreativnoga procesa.

Edukacijsko-odgojni centar

Uz smještaj i brigu o djeci bez adekvatnog roditeljskog staranja, Mala škola je također svojevrsni edukacijsko-odgojni centar. U prostorima Ustanove često se organiziraju formacijski i drugi susreti za roditelje s područja Vareša i šire. Također, program rada Ustanove uključuje i savjetodavni, edukativni i kreativni rad s mladima putem seminara, radionica, folklora, muzikoterapije, plesne i dramske sekcije te drugih aktivnosti. Djeci i mladima iz Vareša i šire ponuđene su uz ove i druge mogućnost, kao što su dragocjeni informativni i odgojni susreti o različitim temama korisnima za njihov rast i razvoj. Mnoga djeca u prostorijama Ustanove uče svirati gitaru ili klavir, a pojedini pohađaju dodatnu instruktivnu nastavu iz stranih jezika i drugih školskih predmeta.

Sestre Bosansko-hrvatske provincije uvijek iznova promišljaju o svojim mogućnostima, čitaju znakove vremena i otvaraju se novim izazovima u svome djelovanju i djelovanju Male škole u Varešu.

Pripremila s. Kristina Marijanović

Izdaje:
Provincijalat
Provincije Presvetoga Srca Isusova
školskih sestara franjevaka Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9
Tel.: 021/ 319-805
Faks: 021/ 319-358

E-mail:
skolske-sestre-franjevke@st.ht.hr

web:
skolske-sestre-franjevke.hr

Odgovara:
s. Lidija Bernardica Matijević

Uredništvo:
s. Marina Fuštar
s. Natanaela Radinović
s. Mirjana Puljiz

Naslovница:
s. Karolina Bašić

Oblikovanje:
Silvio Družetić

Tisk:
Jafra-print d.o.o.

